

SLOVENSKI NAROD.

Rekla za vsak dan zvečer, izvenredni modelji in prazniki.
Inservati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 40 vin.,
 za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
 nad 10 objav popust.
 Vprašanjem glede inservatov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
 ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 98.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji		v inozemstvu	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	„ 42—	polletno	„ 50—
3 mesečno	„ 21—	3 mesečno	„ 26—
1	„ 7—		„ 9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vredno 90 po nakaznici.
 Na samo plačana naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
 Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zaščiteno frankovane.
 Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Glas naroda.

Se enkrat smo ob zadnji uri dvignili svoj glas. Se enkrat so se zbrali begunci s Primorja in s Koroške, da povedo vsem Srbom, Hrvatim in Slovincem, da se bodo vedno smatrali za člane našega naroda, pa naj jih sedaj priključijo in pridružijo kamorkoli. Povedali so vso svojo trdno odločitev celemu svetu. Ta izpoved znači slovesno izjavo, — naj dele našo zemljo z raznimi črtami in se pogajajo danes za Vipavo, jutri za Pazin, pojutrišnjem za Kanal, Idrijo ali Beljak, da ostane vsejedno trdno v nas prepričanje, da ta delitev ne ostane trajna, ampak da bomo vedno in z vsemi sredstvi skušali pridobiti izgubljeni teritorij in »izgubljeni« del naroda.

Se enkrat je izjava celega naroda naslovljena v Pariz gluhim ušesom ljudi, ki vidijo samo sebe in ki mislijo, da naj veljajo velika načela samo takrat, kadar to odgovarja njihovim imperijalističnim težnjam, za nas pa samo takrat, kadar so naše želje v skladu z njihovimi. Izjavi celega naroda so se še enkrat pridružile vse občine na južnem Stajerskem in na Gorenjskem. To je čin, ki ne ostane pozabljen. Izjava vseh teh korporacij je za nas bolj obvezna nego vse lepo tiskane in lepo vezane pogodbe v Parizu. Vse take pogodbe so se do sedaj sklepale »za večne čase«. Kakor pa ni versajlska pogodba iz leta 1870 veljala večno, čeprav v uvodu sama naglašala, da je za večno sklenjena, tako tudi ne bo večno veljala ona versajlska pogodba, ki jo sklepajo leta 1919. Večno pa bo veljala volja naroda, ki se ujedinja in osvobodi. Nemci in Madžari nas niso zadržali v tisoč letih in več, čeprav so nas morili od Karla Velikega do Karla Majhnega in zadnjega, in v kar je moral verjeti poslednji, bo verjel tudi ti. Re. Naša skrb bo, da si v prihodnjih borbah za obstanek neodrešeno ozemlje ohranimo ne zmanjšano.

Shod beguncev.

Shoda, ki ga je sklical begunski svet 18. t. m. v veliki dvorani Union, da poroča o svojem delovanju in se porazgovori o nadaljnjih begunskih vprašanjih, se je udeležilo veliko število beguncev, tako da je bila obširna dvorana popolnoma zasedena. Debate o raznih begunskih vprašanjih se je udeležilo več govornikov: nadučitelj Fran Mevljak, župnik Budin, Kožman, koroški begunc dr. Arnelc, voj. župnik Škerjanc. Zivahno aklamirano se je zahvalil za izražene simpatije Srb, Mijodrag dr. Stojković, ki je povdarjal, da poznajo Srbi najbolje begunsko bedo, zato da sočustvujejo z begunci, ki so morali zapustiti svoje domove vsled italijanske ali nemške invazije in izraža svoje neomajno zaupanje, da se bode po onih krajih, kjer se sedaj čuje še bojna pesem, kmalu razlegala pesem svobode. Dr. Fornazarič je povdarjal, da je predvsem treba v begunskem vprašanju pozitivnih naredb od strani vlade kakor naredba glede naselitve beguncev-kmetov, nastavitve železničarjev, uradnikov, zaposlovanja delavcev in obrtnikov, pravilne vzgoje in oskrbe begunske dece. Zlasti pa je treba priskočiti na pomoč begunskim dijakom, ki so popolnoma brez sredstev in omogočiti jim, da se zamorejo posvetiti svojim študijem. Zasedanje begunsko podporo 2 ali 4 K to nikakor ni doseženo. Za vsa ta vprašanja treba širokopotezne akcije. Dr. Škapin kot voditelj begunske posredovalnice je zavračal razne očitke in pojasnjeval, da vlada nikakor ne sili beguncev, da se vrnejo v zasedeno ozemlje, no drugi strani jim pa tega ne brani, ako se sami želijo vrniti. Namen vlade je iti beguncem kolikor možno na roke.

Sprejmemo se tri resolucije, ker je tem resolucijam več točk skupnih, se sklene redigirati vse tri v eno samo resolucijo, ki se glasi:

Mi begunci s Primorskega, ki se radi italijanske okupacije naše ožje domovine še ne moremo vrniti na svoje domove, katere so zasedli Italijani in ki sedaj brezobzirno uničujejo slovenski značaj zemlje, teptajo naše narodne svetinje, izganjajo naš narod iz dežele, ga zanirajo in obsojajo, in mi begunci s Koroškega, ki smo morali pred kratkim pred nemškim nasiljem zbežati iz svojih domov, na katerih so zakrivali po 29. aprila t. l. pred očmi nemške vlade, nahuškani nemški šovinisti, kakor v zasmeh od antantnih državnikov zastopanih načel človečnosti, nahuška hudodelstva in barbarstva, kakor svojčas v Srbiji in Belgiji, pozabljajo nad 2000 odličnih civilnih Slovincem brez razlike spola in starosti, jih trogniti in jim deloma požgati domove, — niso se ustavili niti pred cerkvami, niti niso priznali ženskam in otrokom — streljali, večali, pobijali z granatami in obmetavali z bombami ter razmesarjali ranjene vojake.

Zbrani dne 18. maja 1919 na javnem shodu v veliki dvorani Union v Ljubljani izjavljamo, da nimamo nujnejše želje, kakor da se čimprej vrnemo na svoje domove. Zato zahtevamo, da merodajni faktorji ukrepejo takoj vse potrebno, da nam omogočijo to vrnitev s tem, da poskrbijo, da se na Primorskem naši, po vojski razdeljeni in porušeni domovi in gospodarska poslopja kar najhitreje popravijo in pozidajo, in da se na Koroškem nemško vojaštvo odstrani iz slovenskih pokrajin. Najodločneje protestiramo proti plenitvi, ropu, umoru in drugim nečloveškim grozdestvom, katere so nemški vojaki in nemški civilisti o priliki zadnjih bojev na Koroškem zagrešili nad slovenskim civilnim prebivalstvom in nad našimi vojnimi vjetniki, in katere se dajo primerjati le še spopostavljenem nemškemu vojaštvu v Srbiji in Belgiji. Zahtevamo, da se nam na Primorskem, po vojski in na Koroškem vsled zadnjega nemškega napada povzročene škode, v polnem obsegu poravnajo in da se zločinci kaznujejo. Zahtevamo, da se nam omogoči in zagotovi mirno življenje in nemoten gospodarski in kulturni razvoj v naši domovini. Zato je potrebno, in to nujno zahtevamo, da se pred končno odločitvijo o pripadnosti Gorice, Trsta in Istre izvede v teh pokrajinah plebiscit v prisotnosti vsega domačega prebivalstva in pod nepristransko

kontrollo. Zahtevamo, da se čimprej in pravično reši vprašanje mej med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo, tako da se vse po Slovincih obljubeno ozemlje na Koroškem z mestom Celovcem in Beljakom vred, ki ležita na slovenskem teritoriju, na katerem prebivamo Slovinci že nad 1000 let, ter sta gospodar, in prometna centrala slovenskega dela dežele, pridružiti državi Srbov, Hrvatov in Slovincem. Zahtevamo, da se pri določitvi mej države Srbov, Hrvatov in Slovincem v polnem obsegu vnoštevajo vzvišena načela predsednika severno-ameriških zedinjenih držav o samoodločbi narodov.

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 15. maja.

Naše okrajno glavarstvo je prejelo za veliko metlo ter pričelo s temeljitim očiščenjem. Evo vam nekaj dokazov:

1. Ker so se ponavljali slučajji, da se je v gostilnah Novak Jakob in Malek pri Sv. Lovrencu nad Mariborom, oziroma v restavraciji na kolodvoru pri Sv. Lovrencu ščevalo proti Jugoslaviji in ker se je posebno skušalo vplivati na koroškim vajam vpoklicane, naj se ne odzovejo poklicu, zaprlo je okrajno glavarstvo te gostilne do preklica.

2. V gostilni Alojzija Baumgartner pri Sv. Lovrencu nad Mariborom bilo je v zadnjem času zbirališče vseh hujskačev proti Jugoslaviji. Zaprlo je okrajno glavarstvo radi tega iz varnostnih ozirov te gostilno do preklica.

3. Gostilničar Wutte iz Križega brega pri Poljčanah se je trudil pri koroškim vajam vpoklicanih, da bi se ne odzvali poklicu. Imel bo odgovarjati pri sodniji. Ker je gostilničar, mu je glavarstvo te gostilne do preklica-gostilno do preklica.

4. Prejšnji nadučitelj v Pekrah Klöckl Franc, znani hujskač proti Jugoslaviji je dobil od okrajnega glavarstva povelje, da se s celo rodbino preseli do 22. t. m. v Nemško Avstrijo.

5. Prejšnji postajenačelnik Moderegger, ki niti stanovanja ni hotel sprazniti svojemu nasledniku mora na povelje okrajnega glavarstva do 20. t. m. se preseliti v Nemško Avstrijo.

6. V občini Studenci pri Mariboru se je vršila 14. t. m. od 20. do 22. ure revizija gostiln glede točenja alkoholnih pijač in vnoštvenja policijske ure. V gostilnah Šerbnik, delavska cesta 26 in Alojzija Uran, okrajna cesta 64 se je pilo dobro vince, zakar pa bo moral gostilničar plačati skunikeč za kazen, ki mu bode odmerilo okrajno glavarstvo.

7. Tovarna za dušik v Rušah se je postavila pod državno nadzorstvo. Nadzornikom je imenovan g. Hinko Pogacnik, tovarnar v Rušah. Upajmo, da bode ta nadzornik pometel kmalu nemškutarijo v tej važni tovarni.

8. Pod državno nadzorstvo se je postavilo premoženje Pacher pl. Theinburg, posestnice grada Hausampacher.

Ta gospa se je posebno odlikovala 27. prosinca, ko so se vršile demonstracije pred okrajnim glavarstvom. Ke je stopila odslovljena deputacija mariborskih nemškutarjev iz poslopja okrajnega glavarstva, stala je imenovana pred vrati in zaklicala: »Ist das Resultat ein günstiges? Znanec Pfrimer iz Maribora jo je potolažil, da je rezultat »ein ungünstiges«. Upamo, da g. dr. Rosina, ki je imenovan za nadzornika, brezobzirno napravi red, in da svetuje Margareti, da kmalu odpotuje v zaželeno Nemško Avstrijo.

9. Pod nadzorstvo se je postavilo posestvo uničevalca gozdov Josipa Samerja. Nadzornikom je imenovan gosp. dr. Milan Gorišek, odvetnik v St. Lenartu v Slov. goricah. Prepričani smo, da bode les, ki ga je tako pridno napravil za Nemško Avstrijo, dobrodošel slovenskim rodbinam St. Lenarskega okraja.

10. Orožniški stražmojster Čuk od Selnice ob Dravi je na zahtevo okrajnega glavarstva prestavljen iz mariborskega polit. okraja. Čuk je znan iz Rušanskih dogodkov. Tam v Rušah je zaželeno tudi ime tega človeka, a tudi v tisti črni knjigi, v kateri je pisana zgodovina leta 1914.

K razmeram v Strišču.

Pod tem naslovom je bil objavljen v dnevniku »Jugoslavija« z dne 4. maja 1919, št. 109 dopis iz Strišča, v katerem opisujejo »prizadeti« zadnje dogodke v begunskem taborišču. Z ozirom na omenjeni dopis in z ozirom na razburjenje, ki je nastalo med begunci vsled omenjenih dogodkov, je begunski odbor, ki je izvoljen na podlagi § 4 zadnji odstavka zakona v varstvo beguncev z dne 31. decembra 1917, drž. zak. št. 15 ex 1918 in ki ima kot tak pravico, soupravljati pri upravi begunskega taborišča, uvedel od svoje strani preiskavo v tej zadevi in konstatiral sledeče:

Dne 14. aprila 1919 je bilo, po naročilu »oskrbnika« Ogoreleca, izročenih okoli 500 kg bele moke (ne 15 kg, kakor je v »Jugoslaviji« tiskano) pekovski moji Lozinški v Ptuj. Ta količina moke se je iz tukajšnjega skladišča odpeljala brez vednosti predstojništva in begunskega odbora. Kako in zakaj je bilo omenjenih 500 kg moke izročenih peku Lozinški, ni begunskemu odboru znano. Znano mu je samo, da je Lozinšek izjavil, da mu je oskrbnik Ogorelec moko posodil. Ta izjava Lozinška mora biti znana tudi okrajnemu glavarstvu v Ptuj. Begunski odbor misli, da nedovoljeno izposojanje moke, katere je lastnina javnega sklada, mora pomeniti vsaj nepravilnost pri upravljanju javnega blaga. Begunskemu odboru zatorej ni jasno, kako je moglo okrajno glavarstvo v svojem razglasu konstatirati, da so osebe osumljene nepravilnosti, popolnoma nedolžni Begunski odbor stoji na stališču, da je javno blago, katero oskrbuje za to postavljeni organ, nedotakljivo za

vsak drugi namen, za kateri ni določeno. Kadar pa se uporablja za druge namene, se zdi begunskemu odboru, da je taka uporaba nepravilna in da je sposobna omajati zaupanje v tistega, ki tako uporabo dovoli ali trpi. Vztrajno se v begunskem taboru govori, da je bil od ene izmed aretiranih oseb prodan cesarski konj in da se je o tem tudi vršila preiskava baje z obremenilnim izidom. Ako je to res, potem je proglasitev popolne nedolžnosti pragnjena.

Begunski odbor konstatira nadalje, da se je ravno iste dni, ko je pek Lozinšek dobil iz taboriščnih zalog moko, pekel za begunce slab kruh in so bili begunci vsled tega precej razburjeni. Ali je Lozinšek omenjeno količino moke vrnil, ni begunskemu odboru znano. Znano mu je pa, da se za begunce peče slab, neužit kruh in da se razburjenje med begunci vsled tega še ni poleгло. Ker je bila moka izročena Lozinški brez vednosti predstojništva in begunskega odbora; ker prihajajo od strani beguncev zaporedoma pritožbe zaradi slabega kruha, ki se peče v taborišču; ker ima begunski odbor pravico in dolžnost, zastopati interese beguncev, je begunski odbor smatral za potrebno, objaviti v časopisu Izid preiskave in se je tudi uradnim putem obrnil na kompetentno oblast, ki ima pri tej zadevi zadnjo besedo.

Kar se tiče očitnih groženj, ki so se po mnenju »prizadetih« izražale, poziva begunski odbor prizadete, da pridejo z dejstvi in imeni na dan, oziroma naj se poslužijo pravice, ki jim jo daje okrajno glavarstvo v Ptuj v svojem razglasu. Begunskemu odboru je na tem ležeče, da se napravi konec sumničenju, češ, da begunci v kateremkoli si bodi ozirom »očitno« ali skrivaj grozil Begunski odbor bo pa od svoje strani poskrbel, da javnost izve, kje se pravzaprav izražajo očitne grožnje.

Strnišče pri Ptuj, dne 14. maja 1919.

Begunski odbor.

Politične vesti.

Politični klub JDS ima sestanek nocoj točno ob 8-uri v prostorih tajništva. Polnoštevilo!

Javen protestni shod je bil v nedeljo v Brezicah. Shod se je vršil pod milim nebom. Predsedoval mu je župan dr. Stiker. Glavni govornik dr. Vladimir Ravnihar je v izčrpanem referatu poročal o političnem položaju. Drugi govornik dr. Z. došek je govoril o dogodkih na Koroškem. Oglašil se je tudi begunc s Koroške, ki je v preprostitih, pa ganljivih besedah kot očividec opisal na Koroškem se dogodivščino z zverinstva. Shod, ki se ga je udeležila vsa breziška okolica z župani na čelu, je sklenil primerne resolucije, ki so se poslale deželni vladi v Ljubljani. V prvi resoluciji zborovalci ogorčeno protestirajo proti nasilni nakan Nemcev, odtrgati za vedno slovenski del Koroške od vjednjene Jugoslavije ter ga siloma priključiti k Nemški Avstriji, proti nečloveškim grozodejstvom nemških tolp napram mirnemu slovenskemu pre-

LISTEK.

Dr. Ing. Milan Vidmar:

Inženjer-filozof in stroj-velikan.

Nastopno predavanje ob otvoritvi slovenske tehnike 19. t. m.

V veliko čast si štejem, da smem danes govoriti prvo predavanje na slovenski tehnični visoki šoli. Želja me spremlja pri tem, da bi temu prvemu predavanju sledilo nešteto drugih, da bi jim ne bilo nikdar konca.

Mladim tovarišem, naraščajoji strojnega inženjerja sem se namenil dati nekaj besed na pot, katero so si izvolili. Ljubezen do poklica, za katerega so se odločili, bi jim rad vdahnil. Prijetno bi jim rad naredil potovanje skozi življenje, ki naj jim srečno poteče v poklicu.

Po koncu Napoleonovih vojn je v izmučeno Evropo privrkat svetlo zastajalo solnce mirnega dela, ko je stekla po zeleni cesti prva lokomotiva. Nova doba neverjetnega napredka, neverjetnih uspehov se je s tem pričela: nov duh je zavladal nad civiliziranim človeštvom.

Narodno gospodarstvo je stalo sto let pozneje, pred izbruhom svetovne vojne, popolnoma v znamenju takrat prebujene ideje. Neštevilni parni stroji, turbine od silnih vodah so prevzele skoro vse mehanično delo. Stroji so bili pravi delavci, roke orjaškega organizma. Železnice in paroplovne črte so mu bile žile. Zice brojlava živci glava inženjer.

Devetnajsto stoletje je bilo brez dvoma stoletje inženjerja. Strojnega inženjerja pred vsem. Prineslo je parni stroj, vodne turbine, stroje za plin, za olje, dvigalca, stroje za obdelovanje lesa, železa, kovin. Prineslo je, pred vsem elektrotehniko, razveselilo nas z avtomobili in nazadnje z letali.

Res je, da je veliko idej, katere nam je vresničilo preteklo stoletje. Videl je pod pepelom preteklih dob. Res je, da je parni stroj starejši, da je o turbini pisal že veliki matematik Euler. Res je, da so že Rimljani, da so že Egipčani imeli dvigalca. Toda vse to so bile igrače, hrepenenja bistrih glav, ki so se prebujale iz spalnice, ki so zapale, ugasnile, razočarane.

Strojna tehnika je vstala pred stoletjem. Neizmerna množica talen inženjerskih iz materije, iz človeške duše je postavila za strahotno, v plani, k

ognju kovačnic, v livarne. Gozd tovarniških dimnikov je prevzel vlogo pluč težko dihaloče industrije. Strojni inženjer je zavojelval v človeški družbi eno prvih mest za celokupni stan inženjerjev.

Starejša generacija strojnih inženjerjev je imela leno nalogo, potegniti fiziko, kemijo in matematiko iz zaprte šole iz učnjaka v praktično življenje. Naučila se je virtuosnega računanja, priborila si je vozelov in skrivnosti narave. Z mogočnimi sredstvi si je ugledala pot do iznajdb, ki so spravile človeštvo z neverjetno nazliko naprej.

Majša generacija strojnih inženjerjev je našla pravzaprav polje velikih idej, izčrpano. Prevzeti je, moralo nalogo uresničevanja, izpopolnjevanja. Še več, abstraktno vede, le morala vzeti na pomoč. Na viski industrije je inženjer postal filozof, poljski stilje vzvišeno, stalšč, raz-katerena je mogoč poglediti pogled.

V pravem trenutku bi moralo biti naraščajoji strojnega inženjerja pravzaprav tesno prilepljeno. Kaj ostane nam? Ali naj samo vsedimo in vrnemo, kar so nam dostavili predniki. Ali naj se odrekamo materijalnemu? Ali naj se zavrnemo dela inženjerja? In kakor so vsi drugi, tako tudi inženjerji

pojena ljubezen do poklica. Pravi inženjer mora živeti v svojem delu, zabava mu mora biti poklic. Pravi strojni inženjer mora predsediti leta pri parnem, pri električnem stroju, pri turbini. Pazio mora poslušati, kaj mu pripoveduje neumorni umetni delavec o skrivnostni delavnici narave. Doživeti mora veliko omih svečanosti, trenutkov v katerih se mu nakrkat odpre pogled v čarobne tajnosti, trenutkov, v katerih pozabi nase, na okolico, na ubogo telesno življenje.

Mladi inženjer mora zaljubiti svoj poklic: če se si lahko obeta srečo lepega dela. Velike probleme mora videti pred seboj, možnost uspeha, možnost boja. Zopetna mu je vloga dedičev velikih prednikov. Vprašanje je zanj velikanskega pomena, kaj da bo njegova naloga, njegovo delo.

Inženjer-filozof je pravzaprav šele v zadnjih letih razkril deistvo, ki je za naraščajoji strojnega inženjerja največja naloga, deistvo namreč, da stoji tehnika vseh raznovrstnih strojev pred novim velikanskim problemom, pred problemom, ki bo najhitreje zaposlil celo vrsto generacij.

Privzeto za tehniko brez dvoma ideja stroja, ideja parnega stroja, ideja turbine, ideja električnih strojev

je začetek. Uresničevanje ideje, proučevanje lastnosti stroja je drugo. Dolgoletna opazovanja, stubilne matematično-fizične študije so druga stopnja. Kaj je tretja stopnja, kaj je veliki problem sedanjosti.

Lahko je označiti ga. Moderna strojna tehnika se ga je nevede že lotila, iztrgala mu je že prve uspehe, katerim moralo slediti drugi. Naš moderni problem, ki gleda v brezdanjo bodočnost, je problem velikoga stroja.

Poglejmo v kateri del strojne tehnike hočemo, povsod stremi industrija za strojem velikanom. Kakor hitro je ideja stroja uresničena, kakor hitro so znane vse lastnosti novega stroja, začne inženjer misliti na uresničenje v vedno večjem merilu. Stroji za 10 konjskih moči so zrastle do 100, do 1000 k. s.

Elektrotehnika je prodira do velikanskih strojev. Pred letom se je poročil velikan za 60.000 kilowatov, torej za 100.000 k. s. Številka dobi šele pravo obliko, če stoji nenopredno pred očmi opazovalca. Stroj za 60.000 kilowatov dvigne lahko vsako sekundo 60 milijonov kg en meter visoko, v minuti nam torej lahko dvigne veliko obliko, no ladijo na 100 metrov visok vrh.

bivajstvu na Koroškem, ki je že od nekdaj največ trpelo vsled nemških nasilstev in ki danes umira pod tolovajsko roko podvilnega sovraga.

Iz Vinice nam pišejo: Razmere so tu neznosne. Po viniški agnaciji se čujejo neprestano strel, a ne streljave, pač pa so to streljave deseterterjev in drugih nevarnih klativitezev. Ti zločinci so dne 15. in 16. m. požgali mlad smrekov nasad v obsegu več hektarov g. Jurju Sterku, ker je zvest Jugoslov. Skode je nad 25.000 kron. — V bližini so bili na svojih ogradah vaščani iz Goleka in Podklanca, a niti eden ni naznanil g. Sterku, da mu gori smrekov nasad. S svojimi molkom in s svojo pasivnostjo, se lahko trdi, so odobravalji požig nasadov, ali pa so molčali in bili pasivni vsled bojazni pred zločinci. Sodnijska preiskava, ki naj zaslusni mirne gledalce, bo odkrila prave krivce, ki ne uteko zasluženi kazni.

Naša nova država stoji v svet z upravičenimi nadami do siljnega razvoja in blagostanja. Domorodna dolžnost, pa tudi osebni interes vodi vsakogar do tega, da podpira interese naše svobodne kraljevine. Ni se mu bati, da bi pri tem našel na tak zaključek, kakor je bil za Avstrijo vsakemu razgodnemu človeku jasen že od tedaj, ko so nas tedanje državne oblasti z grožnjami in nemogočimi obljubami silile, naj podpisujemo nešteta vojna posojila. Nimamo torej dvoma, da bo vsakdo, komur sredstva to količinski dopuščajo, rad posegel po razpisnem 4% državnem posojilu kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, dokler je še čas.

IZ FRANCOSKEGA ČASOPISJA.

»Journal des Debats« od 14. maja prinaša izredno zanimiv uvodnik o reškem vprašanju in sicer pismo znanega laškega žurnalista Salvemini-ja, ki je sicer nam prijazen, ki za zagovarja stališče, da je proti aneksiji našega ozemlja Italiji, toda za aneksijo laškega Trsta in laške Reke. Njemu odgovarja Auguste de Gauvain, da je v sedanjem položaju treba štiti hrvatsko (jugoslovansko) Reko. Ista številka lista se pritožuje proti nemškemu namenu na Maribor in prinaša laške glasove o združenju Nemške Avstrije z Nemčijo. Stevilka od 17. maja prinaša uvodnik Avstrija in konferenca, v katerem hudo pobija Lahe, in hrvatsko pismo grofa Begouena, ki priporoča obširne trgovske stike med Francijo in nami in se pritožuje, da niso Francozi v tem oziru še ničesar storili, dočim pripravljajo Angleži generalne konsulate v Zagrebu na Reki in v Sarajevu ter konsulate v Ljubljani, Dubrovniku itd. Pravi, da je general de Lobit v sporazumu s francoskim poslanikom v Beogradu naložil nekemu častniku svojega generalnega štaba, da stopi v zvezo s trgovskim svetom v svrhu praktične akcije.

Iz naše žurnalističke. Se vedno se naši ljudje niso odvadili smatrati druga enakega sebi. Se vedno podtikavajo nepošteno namene, ljubosumnost in slično. Včerajšnji »Naprejek« pravi, da imamo namene, da smo za to kršili premirje. S tem skuša prikriti polomilo lažnjive izjave o soglasanju s prekim sodom. Svojim razumnim in prosvetljenim bralcem pripoveduje tudi storijo o Neronu. Tudi Katilina se je v opravičevanje svoje tatvine skliceval na pravico državljanov in tudi rokovnjači so mislili, da bolj pravičnični od njih na svetu ni. To omenjamo samo radi primere, da ne bo Nero sam. Polemičirati se pa seveda ne izplača. — Notice radi Prekmurja nismo napisali radi žurnalistične ljubosumnosti, ampak za to, da povečamo, naj se javnost ne razburja sedaj še radi prekmurske zadeve, ker imamo vezane roke, kar je tudi »Slovenec« dobro znano, in ker ne vidimo razven dela na konferenci nobenega praktičnega in izvedljivega načrta in sredstva, da bi mogli v sedanjem položaju začeti vojaško akcijo. Bodite uverjeni, da smo v tem oziru dovolj poskušali in če ni bilo, še zaradi tega ne gre očitati krivice, no postopanje narodu in državi. Proti temu smo se obrnili in če je to žurnalistična ljubosumnost, potem radi vtaknemo ožitek v žep.

Čemu tako ogromna koncentrirana zmožnost za delo? Zakaj nam je vsak veliki stroj zopet premajhen? Kaj je pravi pravi problem velikega stroja? Ali ni stroj, ki nastane, če povečamo vse mere majhnega stroja 2, 3krat, jednostavno isti, samo 2, 3krat večji stroj?

Ne, nikakor ne. Mere rastejo po svoje, posamezne fizikalne lastnosti stroja po svoje, teža in cena po svoje. Čarobna lepota moderne strojne tehnike leži ravno v tem, da stroj, ki za oko obdrži obliko med tem ko raste, polagoma izpreminja glavne svoje lastnosti.

Iz elektrotehnike si hočemo ogledati vzgled. Vsak električni stroj kaže kot bistvo magnetični in električni tok, ki se obkrožuje kakor dva člena verige. Za priprosto neizurjeno oko se stroj suče, in sestav mu je kompliciran. Elektroinženjer ne vidi vrtečega se dela, Gibanje mu ni bistveno. Analiza pusti na koncu koncev dva člena verige.

Ostanimo torej pri jednostavni sliki. Vsaki člen verige ima v orerazu gotovo število kvadratnih centimetrov. Magnetični tok in električni tok razdelita na vsak kvadratni centimeter enak del toka. Čim večji je presek člena verige, tem močnejši je cili tok.

Zmožnost za delo stroja, katerega merimo s konjskimi silami, je odvisna od produkta obeh tokov, električnega

(Naslednja točka.) NAPADI NA DELO MINISTRA GOSTINCARJA.

Beograd, 19. maja. »Radniški Novine« napadajo zakoniti nastop o delavskem zavarovanju, kakor ga je izdelal minister za socialne politike Gostincar. List pravi, da je našel nepopoln in nemastoten. Niti belim ni, kakor so tozadovne postavbe v drugih, kapitalističnih državah, zato naj se delavstvo v celi državi enotno upre temu načrtu in zahteva res socialne postavbe.

ISTRSKI AKADEMICI SVOJIM POSILANCEM.

Zagreb, 19. maja. Istrski akademski klub priobčuje v današnjih listih poziv na istrske državne poslance, naj prireajo v dneh parlamentarnih počitnic zborovanja med istrskimi begunci, da na ta način vzdržijo kontakt med seboj in narodom.

»NARODNA POLITIKA« O BOSANSKEM VPRAŠANJU.

Zagreb, 19. maja. »Narodna Politika« priobčuje daljša razmotrivanja o bosanskem problemu in govori med drugim tudi o strankarski situaciji v Bosni in Hercegovini. Veliko večino bosanskih in hercegovinskih Hrvatov je združila v svojih vrstah novo pučka stranka. Nezadovoljen je z njo samo dr. Sunarić s peščico svojih ožjih pristavev. Osnova bo najbrže svojo lastno stranko, ki se bo pridružila v parlamentu Narodnemu klubu. Sicer si pa prizadevajo zelo ugledni bosanski Hrvati, da odstranijo nasprotja med katoliškimi Hrvati in pregovore dr. Sunarića, da vstopi tudi on s svojo stranko v hrvatsko pučko stranko in s tem tudi v jugoslovanski klub.

KONFERENCA O PRESKRBI S SLADKORJEM.

Zagreb, 19. maja. V Beogradu se vrše v teh dneh konferenca o preskrbi države s sladkorjem. Ob tej priliki zahtevajo zagrebški listi od vlade, da že vendar enkrat odpravi zakonito trgovino s sladkorjem, ki je povod vedno novemu zgražanju med občinstvom. Prebivalstvo v normalni trgovini ne dobi niti toliko sladkorja, kolikor jim ga gre po živčnih nakazilih, v zakotni trgovini pa je sladkorja v izobilju. Vse zagrebške slaščičarne delajo s polnim obratom in sladoled ponujajo po vseh ožjih, znamenje, da je sladkorja dovolj. Vse odredbe ne bodo izdale ničesar. Ako vlada ne poskrbi energično in brezobzirno, da pride sladkor v prave roke, ne pa v roke tihotapcev in verižnikov.

IZRASTKI DIJAŠKIN SVETOV.

Zagreb, 19. maja. »Narodne Novine« prinašajo okrožno poveljnika za uk in bogočastje dr. Roica o ureditvi dijaških organizacij. Okrožnica konstatira, da so »dijaški svetci«, ki so osnovani po zagrebških in drugih hrvatskih srednjih šolah, daleč prekoračili delokrog, katerega so si prvotno stavili in katerega so vladne oblasti priznale in dovolile. Zato vlada delovanja dijaških svetov ne more več trpeti. Učencem je odlej napred samo dovoljeno, da si pod nadzorstvom svojih učiteljev osnujejo po ameriškem vzgledu »razredne občine«, ki se lahko združijo v »zavodno občino«. Organizacije, ki bi obsegale učence različnih zavodov, so s tem razpuščene in so za bodoče prepovedane. Delokrog razrednih in zavodnih občin obsega poučno, književno in glasbeno delovanje ter prirejanje športnih in podobnih prireditvev.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

PROTEST CELEGA NARODA.

LDU. Radovljica, 18. maja. Občinski odbori odnosno gerentski sveti občin Jesenice, Koroška Bela, Kranjska gora, Dobje, Rateče, Breznica, Bohinjska Bistrica, Gorje, Kropa, Lencovo, Ljubno, Lesce, Leše, Bohinjska Srednja vas, Mošnje, Ovišje, Radovljica

in magnetičnega. Če povečamo jedrnatostno vse mere našega kosa verige, povečamo v kvadratnem razmerju prerez in s tem električni in magnetični tok. Zmožnost za delo se dvigne s četrtro potenco.

Ideja velikega stroja nam stoji jasno pred očmi. Zakaj je šla tehnika težko pot od 10 k. a. do 100.000 k. a. ? Ker 10.000 strojev po 10 k. a. porabi 10krat toliko železa, bakra in drugih snovi kot en stroj za 100.000 k. a. Ker veliki stroj zahteva le desetino stroškov, katere zahtevajo mali stroji iste skupne zmožnosti za delo.

Se večji je kontrast, če silimo, da je moč velikega stroja. Vsak inženjer ve, da materialni električni stroja težko dela. Segreje se od dela, en del energije, ki teče skozi stroj, se izgubi v železu in bakru v obliki toplote.

Vsak kuhinjski decimeter potrebuje mnogo energije. Čim več materiala, tem več izguba. Veliki stroj porabi zase v isti meri manj energije kot mali stroj, kakor porabi manj materiala.

Dejstvo, da mere stroja drugače rastejo kot teža, stroji in sorazmernost, nam stavi problem velikega stroja. Dejstvo, da tudi vse druge lastnosti stroja rastejo vsake svojo, da je inženjerja problem interesanten. Problem velikega stroja je razen, težak problem, problem, ki nima konca in kraja, ki zahteva sedenjske vede in

študije, kakor Gorta, Stoj, Begoune in Pruding se danes v slovenskih očeh ogledajo čisto isti nastopni razmislek: Zastopstvo občine... političnega okraja Radovljica, in če se na mirovni konferenci v Parizu ameriške vojske dal našega okraja priklopiti Italiji ali Nemški Avstriji, da se o tem spravi bohinjsko slovensko prebivalstvo v italijansko in nemško roko, na svoji seji kar najodločneje in najenergičnejše protestira proti taki priklopljivosti ter izjavlja, da ljudstvo take priklopljivosti nikdar ne pripozna in da se bo s vsaki močmi proti nji branilo.

zahteva, da vse slovenske osebnosti ostane neločljivo združeno s Jugoslavijo, zahteva, da se polsvo pred končno odločitvijo narodova volja potom plebiscita na vsem Goriškem, Tržaškem in v Istri;

protestira proti barbarskemu postopanju nemških šovinistov s slovenskim prebivalstvom in našimi vojnimi ujetniki na Koroškem;

zahteva da se vse slovenske pokrajine na Koroškem in Štajerskem s njihovimi gospodarskimi in prometnimi središči Beljakom, Celovcem in Mariborom združijo, oziroma ostanejo združene s Jugoslavijo in

zahteva slednjič, da se sploh pri določitvi mej države Srbov, Hrvatov in Slovencev v polnem obsegu spoštujejo plemenita načela predsednika severoameriških Zedinjenih držav o samoodlobi narodov.

Občinski zastop naproša okrajno glavarstvo, oziroma deželno vlado za Slovenijo v Ljubljani, da bi gorenji sklep blagovoljno takoj sporočiti ministrstvu za zunanje stvari v Beogradu, naši mirovni delegaciji v Parizu, gospodu predsedniku Wilsonu in ostalim zaveznikom ententnih velesil na mirovni konferenci v Parizu.

Isto resolucijo so soglasno sprejeli na shodih jugoslovanska socialna demokratska stranka na Jesenicah, obeh podružnicah jugoslovanskih železničarjev na Jesenicah in v Bohinjski Bistrici, novoustanovljenega društva obrtnikov radovljiskega okraja v Radovljici ter tolovadno društvo Sokol na Jesenicah. Pripominjamo, da občina Bela peš seje ni mogla sklicati, ker je zasedena po Italijanih.

Nakup lokomotiv v Ameriki. Železniško generalno ravnanstvo je stopilo v pogajanja s ameriškim strojnimi tovarnami glede nakupa lokomotiv in vagonov za normalno in ozkotirno železnice. Kakor čujemo, so pogoji ugodni.

Koliko rabi Zagreb mesa na dan. Statistika iz mestne klavnice v Zagrebu kaže, koliko rabi Zagreb mesa na dan s ozirom na veliko garnizijo. Tako so zaklani 14 t. m. 7 bikov, 21 volov, 11 krav, 227 telet in 123 prašičev ter 1 konja. Velik je zlasti konsum telečjega mesa.

Mirovna konferenca.

BRODOVJE NAM?

LDU. Pariz, 19. maja. (CTU.) Kakor se govori, bo dobila Italija od avstrijskega trgovskega brodograja 15% kot odškodnino za 380.000 ton, ki so jih Italijani v vojni izgubili. Brodovje bo pripadlo Jugoslaviji.

NAŠA DELEGACIJA NA DELU.

LDU. Pariz, 18. maja. (CTU.) »Petit Journal« piše: Srbska delegacija nam je podala nastopno izjavo: Glede Nemške Avstrije in Madžarskega imamo teritorialne in finančne zahteve. Z ozirom na prve smo na temelju Wilsonovih načel zahtevali, da bodo naše meje obkrožale vse jugoslovanske skupine. Vražajamo zlasti pri svojih pravicah glede Maribora na Štajerskem. Celovca in Beljaka na Koroškem. Ker so železniška križišča za slovenske dežele. Glede Bosne in Hercegovine, ki sta bili

po kršitvi mednarodne pogodbe anektirani, spomni, da bo konferenca odločila tako, kakor glede Alžirije-Lorena.

NAŠA TRDOVRATNOST.

LDU. Beroln, 18. maja. (CTU.) »Lokal-Anzeiger« izjavlja iz Lugana: Kakor poroča »Corriere della Sera« iz Pariza, se je ponesrečiji potkus, ki ga je pripravila Amerika, da bi se Italijanski in jugoslovanski delegati direktno sporazumeli. Potkus se je ponesrečil vsled trdovratnosti, s katero so jugoslovani vztrajali na svojih zahtevkih.

POGAJANJA Z NEMSKO AVSTRIJO.

LDU. Lyon, 18. maja. (Brezlično.) Izmena poverljivosti med pooblaščenici Antante in nemško - avstrijskim delegati bo v ponedeljek ob 15-15 v paviljonu Henri IV. v St. Germainu, in sicer v sobi, kjer je bil rojen Ludovik XIV. Komisiji za verifikacijo predseduje Jules Cambon, ki zastopa tudi Francijo; Henrik White zastopa Zedinjene države, lord Hardinge Veliko Britanijo, De Martino Italijo in Matsui Japonsko. Pri izročitvi mirovnih pogojev Nemški Avstriji bodo zastopane nastopne antantne države: Zedinjene države, Velika Britanija, Francija, Italija, Japonska, Belgija, Kitajska, Kuba, Grška, Nikaragva, Panama, Poljska, Portugalska, Rumunija, Srbija - Hrvatska - Slovenija, Siam in Čehoslovaka.

Dnevne vesti.

Slovenski modni list. V Ljubljani se je osnoval konsorcij, ki bo pričel izdajati - takoli, ko to dovolijo tehnične in prometne razmere - prvi slovenski modni list, ki naj nadomesti dunajski in drugo čifusko žaro, ki je doslej praviplavljala naše domačije, in si nadel nalogo, da seznanja naše žensstvo - pa tudi za gospode bo imel svoje predalce - pač z najnovnejšimi francoskimi in angleškimi modnimi liki, - da pa prične predvsem z intenzivno propagando uveljavljanja vsega, kar je lepega in dobrega doma, da črpa iz razkošnih zakladov jugoslovanskih noč, krojev in nakitja, ustvarja nove like iz tradicij večnolepih noč naših mater, poglablja ukus in navdušenje za lepoto. »Vesna«, tako se bo imenoval list, pa ne bo zgolj moden mesečnik; izven bogato ilustriranega modnega materiala, bo prinašala v pestri izbiri pač vse, kar naj širi obzorje naše žene, širi prosveto in izobrazbo, poglablja smisel za družbo in družino, lepoto in udobnost domačije, kratko, vse, kar spada v umstveno in čustveno kulturo. Prinašala bo eseje in članki o socialnih vprašanjih, o vzgoji, higijeni, pripovedovala pa tudi o domači industriji, umetnostni obrti, našem pohištvu in dekorativnosti, našem domu, seznanjala z umetnostjo, kramljala o knjigah in književnosti, gledališču in glasbi, poleg tega pa nam obljublja tudi športne članke in da se priklupi mladim mamam, še bolj pa našim malčkom, zanje v besedi in sliki prav poseben kotiček. - Poskrbljeno bo tudi za literarno gurmancijo v obliki krajših novelističnih črtic.

Redne umetniške priloge, reprodukcije,časovna originalna litografija, bakro- in lesorezi iz zakladov naših umetnikov pa naj širijo in poglabljajo estetsko kulturo v našem narodu.

Vse priprave so v polnem teku, dobrem tiru in konsorcij zasnovan na zdravi podlagi prepričanja, zaupanja in veselja do dela in kar je končno vendarle glavno, zgrajen na finančno dobro fundiranih tleh.

Če se izdamo, da bo prosvetno-literarno vodstvo v rokah gosp. dr. Prijatelja, artistično in ilustrativno pa v rokah slikarja Vavpotiča, - smo povedali vse.

Koroški roparji na Štajerskem. Te dni je vdrlo 20 koroških nemških rojakev, opremljenih s strojno preko meje na planini Travnik na Ljubnem ter oropalo tri kmote. Odvedli so jim živino ter odnesli vse, kar jim je prišlo pod roko. Pa so bili na Ljubnem ljudje, ki so se že pripravljali na to, da bi sprejeli s odprtimi rokami koroške nemške tolovaje. Tem ljudem je prednjačil

zmanj Fludernik, ki se vedno igra veliko vlogo na Ljubnem. Kdaj bodo Ljubenci pomislili z njim?

Akademski Dom v Zagrebu. Vel, ki se proci za sprejem v Akademski Dom za drugi tečaj, svedo za rešitev svojih problem pri upravnistvu v Zagrebu. Upoštevale so se samo prošnje vlozene za drugi tečaj. Kdor želi ob priliki ispita v Zagrebu biti sprejet začasno na stanovanje v Akademski Dom, naj vpraša po dopisnici upravnistvo Akademikega Doma v Zagrebu, če je prostor. Novih prošnje se ne sprejema več. Tajništvo se nahaja sedaj v pisarni odveta dr. Josipa Lavrenčiča v Ljubljani, Dalmatinova ulica šte. 5. - Tajništvo.

Rodoljubi v Rogaški Slatini so sklenili na sadnjem zaupnem sestanku ustanoviti čitalnico. Izvolil se je v to pripravljalni odbor. Čitalnica se ustanovi na čisto narodni podlagi v izobraževalne svrhe in bo stala nad strankami. Pristop v čitalnico bodo imeli vsi stanovni bodisi uradnik, trgovec, kmet ali delavec, samo da je pošten, da narodno čuti in da mu je dobrobit naše mlade Jugoslavije nad vse vzvišena.

Steiermärkische Landeskuranstalt Rohitsch - Sanatorium. Na tozadevno notico v našem listu od 8. t. m. se nam pojasnjuje sledeče: V kopališču sta izmed novonovonovane slovenskega uradništva nastopila službo v drugi polovici m. m. dva uradnika pod najtežimi razmerami. Poleg službe sta morala prevzeti vse ostale funkcije, ne da bi ju kdo vpeljal. Pri tako velikem podjetju in tik pred otvoritvijo sezone umavno to ni malenkost. Tekom meseca aprila je reševalo korespondenco na privatne osebe še prejšnje uradništvo - seveda v nemškem jeziku. Vseled tega je bilo možno, da so stranke dobivale še vedno nemške dopise, ker nova uradnika ne bi zmogla sama vsega dela pri svoji najboljši volji. Kakor hitro bodo vsa potrebna mesta primerno zasedena, se obljublja stroga korektnost tudi v narodnem oziru. - Tiskovine z nemškimi besedilom se izpolnjujejo slovenski; zavreli jih, bi pomenilo veliko gospodarsko škodo podjetju.

Židovska poplava grozi baje Sloveniji. Sicer se naše v tem pogledu zdravo ljudstvo vpra te poplavi prav čvrsto, ali treba bi bilo, da mu gredo pri tem oblasti na roko. V Zagrebu se pa dela ravno nasprotno. Židje prosijo v masah za izpremembo imen in oblasti jim v masah dovoljujejo premembo imen. Ker snajo ti židje dobro hrvatski in če prinesejo lepo doneče hrvatske tme, jim bo marsikdo nasedel in jim prodal v Sloveniji zemljo, hišo ali obrt in - inficirani smo. Pa tudi v nekem drugem oziru ne gre dovoljevati jim premembe imena. Veliko okrutnosti imajo še izza vojnih časov na vesti bivši vojak - židovi. Že tako se snajo spretno ogibati roki pravice in skrivati se. Če se pa preseli tak človek s spreminjenim imenom v drug kraj, je zmešal vse sledove za seboj in se bo popolnoma odteljal roki pravice.

Nesramni hujskači. Čuk Anton iz Pevme pri Gorici je bil na 16. t. m. pri južnem kolodvoru od vojaške policije aretovan, ker je hujskal tam nahajajoče vojake, kateri so imeli oditi na koroško fronto, da naj nikar ne odidejo tje ali pa, da naj tam za to skrbje, da pridejo sem Nemci, kateri so naši prijatelji. Čuka se je izročilo deželni sodniji. - Josip Kermelj je bil aretovan in vročen državnemu pravdnistvu, ker je vojakom, kateri so se peljali s doljenjako železnico k orožnim vajam, rekel, da ne sumni če se pozivu odzovejo. - Matija Bricej, plekar iz Bizovika je v Ljubljani propagiral misel, da se vpoklicani ne bi odzvali pozivu k orožnim vajam. Ko je prišla patrulja,

če sem in tja. Moderna metoda iskanja smeri je torej velikega pomena. Povsod si moremo poiskati najprej smer, potem šele smemo prekoračiti bojno črto.

V zadnjih letih je teorija začela z uspehom iskati pot elektrotehnike v bodočnost. Začela je razsvetljevati temno pot v neznano polje velikega stroja. Začela je v naprej napovedovati težave, ki nas čakajo, začela je reševati probleme, predno so nam zares stavljeni.

Ta najmodernejša metoda se bo gotovo bolj in bolj razvila. Naraščaj današnjih elektroinženjerjev ima močnejše najinteresnejše naloge pred seboj. Proroško teorijo bo izpolnila, začel bo računati in konstruirati v velikem štilu.

Problema velikega stroja ne bo izčrpal. Pač je ravno moderna teorija, ki posega deloma že prav daleč v prihodnost, razkrila že nekaj čisto novih, čisto nepričakovanih težav prav velikega stroja, ne da bi bila našla tudi rešitev.

Te rešitve bo našla gotovo ena prihodnjih generacij elektroinženjerjev. Znano dejstvo je, da takrat, ko nastopi prava potreba, ko postane problem res velikega pomena, rešitev ne izostane dolga. Sila lomi kola tudi v strojni tehniki, v nji mogoče je bolj gotovo kot kje drugje.

Takrat, ko se čuti, da se nprava drži svoje poti, da je utemeljena, da se oba

je izginil baje v Zagreb. Policija ga zasleduje.

Ko so se naše čete umaknile iz Velikovec, se je razvila med našimi in nemškimi oddelki ljuta borba za to mesto. V mesto je padlo več granat. Jedna izmed teh je sadela dr. Jurja Kultererja, tamkajšnjega odvetnika. Bil je na mestu mrtev. Pokojnik je bil zaveden Slovenec, koroški rojak, ki je bil menda prvi slovenski odvetnik na Koroškem. Političnega življenja se aktivno ni udeleževal, pač pa je gmotno podpiral vse narodne naprave ter pripomogel marsikateremu slovenskemu koroškemu dijaku, da je mogel končati svoje študije. Ko so Velikovec zasledile slovenske čete, je z radostjo pozdravljala ta korak, prepričana, da so s tem koroški Slovenci za vedno rešeni nemškega jarma. Pokojnik je bil tast g. dr. Alojzija Praunseisa, zobozdravnika v Ljubljani, dobrega našega somišljenika. Bodi mu ohranjen časten spomin, njegovi rodbini naše sožalje!

V Hrastniku je umrl 23letni Slavko Dornovšek, sin gostilničarja poleg postaje. Pokojnik je bil vrl narodnjak, tudi v nevarnih časih ni sklonil vratu. Bodi mu lahka domača zemlja, njegovim ostalim naše sožalje!

Iz Kapiteljske ulice. V soboto dopoldne je prišel projekt iz puške na šupo pri hiši št. 3. Padel je s strehe kos opeke, ki bi bil kmalu zadel na dvorišču se mudečega starega moža. Kdo strelja v mesto? Pozivljamo pristojne oblasti, da nemudoma preprečijo nevarnost za življenje v mestu.

Slovenska gostilna v Beogradu. V soboto zvečer je bila otvorjena v Beogradu slovenska gostilna »Triglav«, kjer se bodo zbirali Slovenci in Hrvati, ki se ne morejo privaditi močni srbski hrani. Slovenci, ki prihajajo v Beograd in hočejo najti tam domačo družbo, naj poiščejo to gostilnico na voglu Natalijine ulice in Zelenega venca, ne pa več v dosedanjih gostilnicah pri 2 jelenih.

Kje je resnica? »Novo Vrijeme« zanika v svoji zadnji številki v imenu zagrebškega poštnega ravnateljstva našo svojevčasno beležko, da bi se bile brzojavke iz Zagreba, odnosno Beograda, namenjene v Ljubljano, pošiljale preko Dunaja. Temu nasproti konstatujemo, da ima ministristvo v rokah vse one brzojavke, ki so došle v Ljubljano preko Dunaja. Dalo se bo torej prav lahko dognati, kdo je krivec in koga zadene krivda, da so bile državne brzojavke poslale preko Dunaja v Ljubljano, in da-li je dotični organ to storil namenoma ali samo valed svoje nepremišljenosti?

Ali nimate srca? Pišejo nam: Neki uslužbenec na glavni pošti je težko bolan. Potrebuje po zdravniškem navodilu mnogo sladkorja. Dobil je nakazilo za 5 kilogramov. Ko je poslal ponj, je izvedel, da je že nekdo drugi zanj pobasal sladkor, seveda s ponarejenim nakazilom. Ali bi se ne dalo dognati, kdo je bil tisti poštnjak, ki je bolniku ugrabil sladkor, gotovo ne, da ga porabi za se, marveč da ga za drag denar proda naprej? Najdemo se, da se bo trivca dalo z lahkoto izslediti, seveda ako se bo hotelo.

Za stanovanje v Ljubljani je težko, zelo težko. Toda ako imajo posestniki le malo dobre volje, se isto lahko najde. Tako je oddal tukajšnji veletrgovec Anton Kršper stanovanje tukaj, pravoslavni duhovnik, istotako trgovka ga. Bernatovič je odstopila enemu

podpomočniku s gospo in otroci, našemu veletrgovcu Kollmannu nekemu majornu s gospo. To je pohvale in posnemanja vredno! Mnogi in mnogi so se brez stanovanja in mnogo je posestnikov, ki bi lahko oddali stanovanje, ako bi imeli le malo dobre volje. Deželna vlada in magistrat se trudita in rada bi preskrbela vsakemu stanovanje, a če posestniki nimajo toliko človekoljubja, da bi odstopili, imata deželna vlada in pa magistrat velike težave s preskrbovanjem. Zato posnemajte zgoraj imenovano gospo in gospode!

Francosko - slovenska organizacija priredi v ponedeljek 26. t. m. gledališki večer s koncertom v veliki dvorani Narodnega doma. Vstopnice se dobijo v pisarni francosko - slovenske organizacije v Narodnem domu od danes 20. t. m. Cene za člane organizacije so: I. vrsta 9 K, II. vrsta 6 K, III. vrsta 5 K; za nečlane: I. vrsta 12 K, II. vrsta 9 K, III. vrsta 8 K.

Slovenska Sokolska Zveza. Danes ob 18. uri predsedstvena seja. Prosi se točne in polnoštevilne udeležbe.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Danes ob dvajseti uri moški zbor.

»Glasbena Matica«. Danes v torek ob 18. važna pevska vaja za ženski zbor.

Z včerajšnje slavnostne otvoritve tehniško - visokošolskih tečajev v Ljubljani ste se odposlali v Beograd nastopni brzojavki: Njegovi kraljevi Visokosti regentu - prestolonasledniku Aleksandru: Ob slovenski otvoritvi tehniško - visokošolskih tečajev v Ljubljani si usojajo zbrani gostje. Deželna vlada, docenti in akademiki Vašo kraljevo Visokost kar najvdaže pozdravljati, izražajo pri tem svojo največjo radost in zadovoljstvo nad srečnim pričetkom vseučiliških predavanj v Ljubljani ter trdno upanje, da bo v najkrajšem času mogoče pod pokroviteljstvom Vaše Kraljeve Visokosti uresničiti naš ideal in otvoriti popolno Almo mater v središču našega kulturnega življenja v naši beli Ljubljani. — Ljubljana, dne 19. majnika 1919. — Poverjenik za uk in bogočastje: Dr. Karol Verstovšek m. p.

Gospodu ministru prosvete: Povo-dom današnje slavnostne otvoritve tehniško - visokošolskih tečajev se Vašemu Gospodstvu v imenu zbranih gostov, Deželne vlade, docentov in akademikov najiskreneje zahvaljujem za Vašo blagonaklonjenost, ki nam je omogočila, da storimo danes prvi korak do uresničenja univerze v Ljubljani, ki jo upamo z Vašo nadaljno pomočjo in naklonjenostjo v doglednem času izpopolniti do samostojne visoke šole. — Ljubljana, dne 19. majnika 1919. — Poverjenik za uk in bogočastje: Dr. Karol Verstovšek m. p.

Huda ženska je Ana Vidmar iz Dolnje Nemške vasi pri Trebnjem. Njen sin Jožek je bil zaprt v šoli, ker ni zahajal redno v šolo. Zato je prihrula njegova mati Ana nad šolskega vodjo in je razgrajala v njegovem razredu. Odpeljal jo je v razred k učitelju, kjer je bil zaprt ljubljencek. Tudi tu je kričala in razgrajala Vidmarica ter zahtevala sinčeka domov. Ker ga učiteljica ni pustila, se je pa vsedla mati k sinčku rekoč, da bosta pa skupaj zaprta. Čez en čas je pa skočila pokoncu, potegnila ljubljenceka za reko iz klopi in je kričaje odjadrala iz razreda. Radi tega nastopa je jo poklicala sodnija v Trebnjem na odgovor, toda hotela je preveč odgovarjati in ni dala niti sodniku priti do besede tako, da jo je moral zapoditi iz dvorane. Potem je pa obravnaval lahko mirno in je primerno zašil hudo žensko, da si je hladilo v hladnih zaporih svojo surovo vročokrvnost.

Najnovejša poročila.

Najnovejša poročila.
LASKE JADIKOVKE.

Lucerna, 19. maja. Lahko novinarstvo se vedno bolj razburja nad nepričakovanim potekom pariške konference. »Corriere dela Sera« ojača, da se je Italija ravno tako malo ponudila za člana angleško - ameriške - francoske trojeve, kakor malo je bila povabljena. Italiji ne zadostujejo lepe besede, ki opešavajo njeno lepo osamljenost. Trojeva zapadnih imperializmov ustvarja in osigurava status quo od 1919, kakor je to storila Sveta Aliansa od 1815. Italija je popolnoma osamljena. Ideja latinskega bloka je pronašla. Francija hoče versailloko pogodbo ščititi z drugimi zavezniki brez Italije. Italija je žrtvovana francoski ideji bodoče podonavske federacije. — Slično idejo tudi drugi laški listi, ki se še posebno razburjajo nad tem da so ali bodo vse ladje v iztočnih jadranskih pristaniščih označene kot medzavezniška last in da se bodo razdelile po posebnem ključu, mesto da bi vse pripadle Italiji. — Laske časopise se jezi nad »srbsko« delegacijo v Parizu, ki z vso trdovratnostjo in trmoglavostjo vztraja na zahtevi finančne odškodnine in na teritorialnih zahtevah po Mariboru, Celovcu in Bejaku. »Secolo« končno poroča o veliki boljševiški nevarnosti na Bolgarskem in v Turčiji. Pritožuje se tudi nad protilaske propagando na Grškem. (To je drugačna godba kakor pred 14 dnevi.

NADALJEVANJE.

Milan, 17. maja. (Preko Švice). Lahi nadaljujejo kampanjo proti donavski konfederaciji, ki se je tako boje. V uvodniku »Smrt in vstajenje Avstrije« izjavlja »Corriere«, da je Italija od Avstrije trpela več nego Francija od Pruske, in se s strastnim apelo obraca na Francoze, ki trosijo cvetlice na pot avstrijskim delegatom. — Mnogo se opaja v Italiji, da je proces Cavallini dokazal, da je cela vrsta vodilnih laških politikov stala v francoski špijonski službi. — »Corriere« zopet piše: »Francija se skriva za avstrijski kadaver in bi ga rada zopet oživila. Oficijelna Francija se je zvlačala z Avstrijo — nam za našo gotovo prijateljstvo ponuja sedaj podonavsko konfederacijo.

TUDI ANGLEŽI NEZADOVOLJNI.

London, 17. maja. Prijazni sprejem avstrijskih delegatov v Parizu kritizirajo tudi nekateri angleški listi. Tako pišejo »Times«, naj se zavezniki ne dajo premočiti po ljubeznivih manirih Avstrijcev. Pri sprejemu je bilo mnogo Lahov. Škoda, da ni bilo tudi Srbov, ker bi njih prisotnost poklicala v spomin francoskim, angleškim in ameriškim delegatom, da nekatere stvari preprečavajo na vnanje in neposredno ponavljanje prijateljskih stikov. Ne pozabimo, da zastopajo avstrijski delegati oni narod, čegar čete so krvoločno morili v Srbiji moške in ženske, ki so rušili hiše v Benečiji, bombardirali laška otvorenja mesta itd. Ne pozabljamo, da so Avstrijci imeli vse napake Nemcev, toda brez sposobnosti le - teh. Ne pozabljamo, da se avstro-ogrski režim ni nikdar izpreminjal in da je že naš veliki Olatstone v najostrejših besedah obsodil staro Avstrijo.

PODONAVSKA FEDERACIJA.

Lucerna, 18. maja. Subkomisija se je pečala s tem vprašanjem, ki je precej simpatično tudi Angležem in Ameriki in ki živa naidalekosejšo podporo Francije. Crispi je v imenu Italije najodločnejše protestiral proti temu. Čeh Kramář in Poljak Grabski sta ga zmerom podpirala. Jugoslovanski zastopnik je bil prisoten, pa se ni oglašil k besedi. Kakor je znano, je to vprašanje pro-

padlo. Federacija se sedaj ne bo ustanovila in nam tudi ni simpatična, ker misel je ni zrela. Konfederacija je mogoča le, če prinaša udeležencem koristi, ne da bi značila industrijalno hegemonijo Nemške Avstrije. Ni pa izključeno, da bo čez nekaj let vprašanje v resnici zelo aktualno.

ŽELEZNICA LJUBLJANA - REKA. JADRANSKO VPRAŠANJE.

Pariz, 19. maja ob 7. zjutraj. — Po najnovejših vesteh se gibljejo pogajanja o jadranskem vprašanju na temo, da se smatra železniška zveza Ljubljana - St. Peter - Reka za sigurno last Jugoslovije, ne da bi jo prekinili laški teritoriji. Nekateri strateško važni jadranski otoki pridejo pod Zvezo narodov in bodo nevtralizirani.

S KONFERENCE.

Pariz, 18. maja dopoldne. (Zakasnelo.) Celotni tekst mirovne pogodbe je bil javljen snoti. V informiranih krogih konference so zelo optimistični in pravijo, da bodo Nemci podpisali še tekom prihodnjega (t. j. tega) tedna. Nemški delegati so baje izjavili, da za podpis ne potrebujejo 14 dni. — Dose objavljene informacije, da je glede Turčije že vse odločeno in končano, niso točne. Prvi seji v St. Germainu bo predsedoval najbrž Jules Cambon. — Včeraj popoldne sta prišla v Versailles iz Berlina dva kurirja, ki sta prinesla Brockdorffu od Scheidemannu dolgo vrsto vprašani o izvozu nemških izdelkov. Zdi se, da je to vprašanje glavno, ki interesira nemške delegate.

JUGOSLOVANSKO - LASKA POGAJANJA IN JADRANSKO VPRAŠANJE.

Pariz, 19. maja. Jadranski problem sta obdelovala Orlando in Trumbić indirektno s posredovanjem Amerike. Razgovori so končali brezuspešno. Problem je, ali naj postane Reka mednarodna ali jugoslovanska. Jugoslovani se niso hoteli pogajati na temelju londonske pogodbe, marveč so zahtevali pletiscit od otoka do otoka in od občne do občne v celem spornem ozemlju. Italijani so odklanjali takšno rešitev kakor tudi predlog, da bi do ljudskega glasovanja sporno ozemlje upravljala zveza narodov. Vkljub temu, da so razgovori ostali brezuspešni in da sta se obe strani ločili v razburjenem razpoloženju, vzdržujejo zlasti Francozi optimistično razpoloženje glede spora, dočim naglašajo z ameriške strani zasebno, da so Američani zadnje besede že izrekli.

(Naša poročila iz Beograda in Zagreba.)

»HRVATSKO KOLO« IN HRVATSKA PUČKA STRANKA.

Osljeck, 20. maja. Uredništvo glasila »Hrvatskega Kola« so prevzeli izraziti pristaši Hrvatske Pučke Stranke. Dr. Papratović objavlja neko izjavo, v kateri opravičuje svoje postopanje pri fuziji »H. K.« z zagrebškimi separatisti. Dr. Papratović trdi, da je bil od »H. K.« pooblaščen prijaviti pristop k novi koaliciji, da pa so se člani »Kola« predvsem na pritisk Čakovskega kapitlja in na priporočanje iz Ljubljane v zadnem hipu premislili in sklenili, da stopijo v novooenovano klerikalno ljudsko stranko.

PLATZER ŠEF KRIMINALNEGA ODDELKA ZAGREBSKE POLICIJE.

Zagreb, 20. maja. Za šefa kriminalnega oddelka zagrebške policije je imenovan dosedanjí šef detektivskega oddelka Platzer.

PRISTOJBINA IZVOZNIC ZA HRANO IZ HRVAŠKE.

Zagreb, 20. maja. »Uradni list« priobčuje ministru naredbo, s katero se uvaža za izdajanje izvoznice za hrano v mejah kraljevine SHS pristojbina 10 K.

(Poročila Ljubi. dopisnega urada.)
PRVIKRAT OFICIJELNA SOČASNA NAVZOČNOST NAŠIH IN LASKIH DELEGATOV. — S TEM NAS JE TUDI ITALIJA PRIZNALA.

LUD. St. Germain, 19. maja. (Dunkor. urad.) Danes popoldne ob 3-uri 10 minut se je v paviljonu Henrija IV. vršila izmena pooblastil kot prvi oficijelni čin mirovne konference. V vrtni dvorani paviljona, ki se rabi v mirnem času za hotel, so zastopniki velesil: Cambon za Francijo kot predsednik, lord Hardinge za Veliko Britanijo, White za Zedinjene države, De Martino za Italijo in baron Matsui za Japonako pričakovali nemško - avstrijske zastopnike, ki so jih v avtomobilih pripeljali iz bližnje vile, kjer stanuje državni kancelar dr. Renner. Z nemško - avstrijske strani so se pod vodstvom državnega kancelarja dr. Rennerja udeležili ceremonije generalni pooblaščenec bivši minister dr. Klein, sekcijski načelnik Peter, sekcijski načelnik Eichhoff in sekcijski načelnik dr. Schüller. Nemško - avstrijske delegate je uvedel po veljnik Bourgeois, šef francoskevojaške misije. Cambon je pred izročitvijo pooblastil imel kratek prijazen nagovor državní kancelar dr. Renner mu je odgovoril s kratkim govorom, ki ga je pričel francoski in ga nadaljeval nemški. Nato so si oddali pooblastila. Pooblastila so oddale v pregled nastopne države: Zedinjene države ameriške, Velika Britanija (t. j. tudi Kanada, Avstralija, Nova Zelandija, Južna Afrika in Indija) Francija, Italija, Japonaka, Belgija, Kitajaka, Kuba, Grška, Nikaragua, Panama, Poljska, Portugalska, Romunska, kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, Siam, Čehoslovaška republika. Diplomatska ceremonija ni trajala več nego pet minut. Po polu štiri so se ententni zastopniki v avtomobilih odpeljali v Pariz. Nemško - avstrijski delegatje so se vrnili v svoja stanovanja.

POLOŽAJ NA FRONTI.

Ljubljanski dopisni urad poroča s dne 20. t. m. ob 10. uri iz uradnega vira: Južno od Spodnjega Dravograda smo odbili dvakratni napad nemških patrulj. Sovražna artilerija je obstreljevala hiše v bližini Sv. Roka zapadno od Slovenjgradca. Položaj neizpremenjen.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodno listarstvo«.

Kino Ideal. Danes, v torek, sadnili jako zabaven spored, ki obsega dve veseligrli: »Albert brez ševljive« ali »Bosonogi ženine« s smanimi komikami Heidemannom v glavni vlogi ter »Postavljen na poskušnje«, v kateri igra prvo vlogo ljubljenska filmskega občinstva Henny Porten s vso prirojeno ji razposajenostjo in humorjem. Filmi imajo slovenske besedilo. — V sredo prvič krasna 4 dejanjska drama »Margareta«, slovitá umetnica Ljilja Mara v naslovni vlogi. Za mladino ne primerno. Kino Ideal.

Kali bolezní na sluznici goitancé uničimo po izplaknitvi s Fellerjevimi »Elsa - fluidom«, 6 dvojnatih ali 2 špicijalni steklenici za 19 kron pošte le-karnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 238 (Hrvatsko). Daleč preko stotisoč zahvalnih pisem. Naj bi bilo vedno v vsaki hiši. Omot i poštarina se doduše računaju, ali najjeftinije, što se višje dakle na jedanputa naruči, tim se višje prištedi. (vs)

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo pretužno vest, da je naša nenadomestljiva, nadvse ljubljena, dobra žena oziroma skrbna mati, sestra in svakinja gospa

Angela Roman roj. Adamič

Žena posestnika in gostilničarja

včeraj dne 19. maja ob polnoči v 36 letu starosti, previdena s tolažili sv vere, nenadoma preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 21. maja t. l. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Poljanska cesta št. 71 na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

V LJUBLJANI, dne 20. maja 1919.

Anton Roman, posestnik in gostilničar, mož. — Anton, Angela, Ivan Srečko in Marija, otroci. — Marija Adamič, Alojz Genta, Ivan Genta, Terenzija Genta, brata in sestra. — Frane Roman, svak.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zahvala.

Za vse blage dokaze srčnega sočutja povodom smrti našega nepozabnega, iskrenoljubljenega očeta, starega očeta, brata in tasta, gospoda

Fran Perhauza

domotr. ovid. višjega oficijala v p.

izrekamo št. duhovščini, uradnikom učitelstvu, meščanom, gg. pevcem kakor tudi vsem drugim iz Krškega in okolice, ki so ga spremili k zadnjemu počitku, najsrčnejšo zahvalo.

V KRŠKEM, dne 15. maja 1919.

Zahvaljoči ostali.

Tužnim ovcem javljamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem, da je naša iskrenoljubljena s rčnoodna mati ozi. sestra, teta

Matilda Šorn roj. Wergles

rodiljaka vdan in žena posestnika v Karburu

dne 18. maja ob 1/2 12 uri po dolgi mučni bolezni v starosti 60 let izdala svojo blago dušo.

Pogreb znamenite bo v torek, dne 20. maja ob 11 uri na pokopališču v Sv. Lovrenca na Dr. polju.

Iskreno, dne 18. maja 1919.

Dr. Lovrenčič na Dr. Polju, dne 20. maja 1919.

Zahvalni ovid.

Zahvala.

Za mnoge iskane sožalja, ki so nam došli ob prerani smrti našega skrbnega, nepozabnega soproga in očeta, gospoda

Gustava Černe

izrekamo svojo globoko zahvalo. Osobito se zahvaljujemo g. dr. Premrovu za njegov požrtvovalni trud, vsem, ki so rajnega v njegovi bolezni obiskali in tolažili, posebno g. župniku Kralju. Zahvaljujemo se srčno pevskim zborom »Lipa« in »Zvon« za ganijlve žalostinke ter društvu »Sokol« za spremstvo. Bodi izrečena prisrčna zahvala vsem ki so nas tolažili, vsem darovalcem krasnih vencev in vsem spremljevalcem na njegovem zadnjem poti.

LITJA, dne 17. maja 1919.

Zahvala rodbina Černe.

Mlad inteligent

trgovec

s srednješkolo izobrazbo in absovent trg. šole s prakso, zmožen vsi dejavnosti službe pri delodavcu, z vseh ali večjim področjem poslovanja, Slov. Mar. pod.

Mirovna pogodba.

OFICIJELNA ANALIZA MIROVNE POGODBE

Prinajmanje celotni uradni tekst mirovne pogodbe, kakor ga prinašajo pariški časopisi, in sicer prevajamo tekst iz „Journal des Debats“ od 9. maja, ki je prinesel pogodbo neskrajšano. Prava pogodba je danes znana samo delegatom mirovne konference in bo te dni predložena tudi angleškemu parlamentu. To kar je doslej objavljeno, je službeni izvleček.

UVOD.

Združene Države Ameriške, Velika Britanija, Francija, Italija in Japonska,

velesile, ki jih designira sedanja pogodba kot glavne alirane in asociirane velesile, in

Belgija, Bolivija, Brazilija, Kitajska, Kuba, Ekvator, Grška, Gvatemala, Haiti, Hedžas, Honduras, Liberijska, Nikaragva, Panama, Peru, Poljska, Portugalska, Romunija, Srbija - Hrvaška - Slovenija, Siam, Češko-Slovaška in Urugvaj,

ki tvorijo skupno s gori navedenimi glavnimi velesilami alirane in asociirane države,

na eni strani, in

Nemčija

na drugi strani

so se pogodile, kakor je povedano v sledečih dispozicijah, in to na podlagi razmislenja:

da je cesarska nemška vlada prošila za premirje in so glavne alirane in asociirane velesile sklenile z Nemčijo to premirje 11. novembra 1918 v svrhu, da se sklene Mirovna Pogodba z njo;

in da žele alirane in asociirane velesile ravno tako, da se namesto vojne postavi soliden, pravičen in trajen mir, — one države, ki so bile direktno ali indirektno druga za drugo zapletene v vojno, ki je začela z vojno napovedjo Avstro - Ogrske Srbiji 28. julija 1914, Nemčiji Rusiji 1. avgusta 1914, Franciji 3. avgusta 1914, in z invazijo v Belgijo.

V to svrhu so visoki pogodniki zastopali, kakor sledi: (Sledi lista pooblaščenec).

Z dnem, ko stopi ta Pogodba v veljavo, preneha vojna stanje. Od tega trenutka bodo vzpostavljeni oficijelni diplomatski stiki aliranih in asociiranih vlad z Nemčijo in z vsako državo Nemčije, v kolikor to določa sedanja pogodba.

Oddelek I.

ZVEZA NARODOV.

Načela.

Pogodba Zveze narodov, namenjena, da razvije sodelovanje med narodi in da jim zagarantira mir in varnost, temelji na sledečih načelih:

Sprejem izvestnih obveznosti, da ne posežejo iznova po vojni.

Razvoj javnih mednarodnih stikov, temelječih na pravici in časti;

Strogo izpolnjevanje določb mednarodnega prava in do pičice natančno respektiranje pogodb.

Sestava.

Izvirni člani Zveze narodov so signatarne države te pogodbe; dalje države, ki so povabljene, da pritrjuje pogodbi s pogojem, da jo sprejmejo brez pridržka v roku dveh mesecev od stopi v veljavo. Te države so Argentinijska, Čile, Kolumbija, Danska, Španija, Norveška, Paragvaj, Nizozemska, Perzija, Salvador, Švedska, Švica in Venezuela. Razvnetega postane lahko član Zveze vsaka druga država, dominion ali kolonija, ki ima samoupravo, ako pritrdi njenemu vstopu dve tretjine skupščine in da zadostno jamstvo s svojim poštenim namenu.

Iz tega sledi: 1. Nemčija ni izvirni član Zveze narodov.

2. Ako hoče postati član, morata pritrjiti njenemu vstopu dve tretjini članov skupščine, razven tega mora dati tudi zanesljive garancije, da hoče edkritosrčno izpolnjevati svoje mednarodne obveze in sprejeti brez ugovora ureditve, s katero je Zveza narodov določila obseg njene oborožene sile na kepem in na morju.

Vsak član lahko izstopi iz Zveze, ako je prijavil svoj namen dve leti po prejeti izpolniti vse svoje mednarodne obveznosti. Spremembe pogodbe se morajo izvršiti potem glasovanja večine članov; vsak član, ki ne soglaša s spremembami, preneha biti član Zveze narodov. Zveza izključuje lahko vsakega člana, ki je zagrešil kršitev obveznosti, ki izvirajo iz te pogodbe. Izključitev izreče glasovanje vseh ostalih članov Zveze, ki so zastopani v svetlu.

Poslovanje.

Zveza, katere sedež je v Genovi posluje:

po skupščini zastopnikov vseh članov Zveze (vsak član največ tri zastopnike in samo en glas);

po svetu devetih članov (postavljen iz) po enega zastopnika vseh petih velesil in zastopnikov štirih drugih držav, katere določi skupščina;

skupščina in svet sklopa enega, izvirni člani, za katere ne določa pogodba drugega načina;

po stalnem tajnistvu na mestu sedeža Zveze.

Vsi mednarodni uradi, ki so bili ustanovljeni prej se podredujejo Zvezi narodov.

Omejitev oboroževanja.

Ker je glavni cilj Zveze vzdrževanje mira se bo znižala oborožitev vseh držav na oni minimum, ki zadostuje za državno varnost, pri čemur se bo upoštevala geografska lega vsake države. Program teh omejitev določuje svet in ga predloži vladam, ki ne smejo prekoračiti določene meje oborožitve brez njegovega privoljenja. Svet revizira program oboroževanja najmanj vsakihi deset let.

Člani Zveze se obvezujejo, da se bodo brez pridržkov obveščali medsebojno o stanju svoje oborožitve in o svojih vojaških in pomorskih programih.

Posebna permanentna komisija bo podpirala svet v vseh vojaških in pomorskih vprašanjih.

Medsebojna jamstva.

Člani Zveze jamčijo medsebojno, da bodo v slučaju zunanje napade varovali svojo teritorialno integriteto in sedanjo politično neodvisnost.

Ureditve sporov.

Zveza narodov mora v slučaju vojne ali nevarnosti vojne ukreniti vse potrebno, da ohrani mir narodov. Generalni tajnik skliče v takem slučaju takoj svet tudi ako to zahteva samo en član Zveze.

Vsi spori, ki nastanejo med člani Zveze se bodo predložili svetu: bodisi v razsodišče, če gar razsodbe se imajo izvršiti bona fide, ali pa v razpravljanje. V nobenem slučaju pa ne smejo člani Zveze poseči po vojni, predno niso potekali trije meseci od izreka razsodišča ali poročila sveta. V razsodišču spadajo zlasti: razni spori o tolmačenju pogodb o vseh točkah mednarodnega prava, o vseh dogodkih, ki tvorijo kršitev mednarodne obveznosti o obsegu in naravi odškodnine za vsako tako kršitev. Svet posluje tudi izven razsodišča in sestavi poročilo o sporu. Ako sprejme svet poročilo soglasno, se obvežejo člani, da ne posežejo po vojni proti nobeni stranki, ki je pritrjila zaključkom poročila. Ako ni doseči soglasja, ohrani vsak član Zveze prostost postopanja. Ako trdi ena izmed obeh strank, da spada sporno vprašanje v smislu mednarodnega prava izključno v njeno kompetenco in to mnenje odobri svet, potem ugotovi svet to v posebnem poročilu ne da bi priporočal kake rešitve.

Svet more predložiti spor tudi skupščini, ki posluje na enak način.

V slučaju spora med dvema državama, od katerih je ena ali nobena član Zveze, se pozovega obe stranki, da se pokorita razsodbi gveze. Ako sprejme svet posluje prej navedeno postopanje. Ako odklonita, ukrene svet vse potrebno, da konča spor. Ako poseže član Zveze v nasprotju s prevzetimi obveznostmi po vojni, se smatra ipso facto, da je zagrešil vojni čin proti vsem članom Zveze, ki prekinajo s njim vse trgovske in finančne odnose in prispevajo v obsegu določenem od sveta k sestavi oborožene sile, katere naloga je zagotoviti spoštovanje obveznosti zveze.

Sodni dvor.

Svet ima nalogo izdelati načrt za stalni mednarodni sodni dvor in ga predložiti članom Zveze. Sodni dvor razsaja o vseh sporih mednarodnega značaja, katere mu predlože stranke. Vsaka pogodba mora biti vpisana pri tajnistvu Zveze, da postane obvezna.

Mednarodne obveznosti.

Vse poprejšnje pogodbe, ki so s to pogodbo nezdružljive, se razveljavijo. Izvzeti so le mednarodni dogovori o razsodiščih in krajski dogovori, kakor Monroe doktrina, ki nikakor ne nasprotuje tej pogodbi.

Uprava na temelju mednarodnega mandata.

Pogodba vsebuje določbe o upravi kolonij in pokrajin, ki valed vojne ne spadajo več pod suvereniteto držav, ki so jih vladale doslej, in katerih prebivalstvo še ni zrelo za samoupravo.

Varstvo nad temi narodi se izroča državam, ki so po svoji geografski legi in izkušenosti najbolj usposobljene za izvrševanje tega varstva kot mandatarji Zveze narodov. Mandatarji bodo vpokličili vsako leto svetu poročilo, katere bo proučevala posebna permanentna komisija. Razume se, da bo značajan obseg mandata različen ostal, če so na kulturno stopnjo vsakega naroda in posebne razmere.

Vprašanja, ki spadajo pod nadzorstvo zveze narodov.

Zveza nadzira pogodbe dela, ravnanje s domaćim prebivalstvom, trgovino s opijem in drugimi škodljivimi drogami, trgovino s orožjem in municijo, svobodo prometa in prevoznih sredstev, boj proti boleznim, razvoj gospodarskega življenja.

Oddelek II.

MEJE NEMČIJE

A. Meja Nemčije izvzema Vzhodna Francija.

1. Z Belgijo: Meja vzhodno od okrožja Moresnet Eupen, zapadno okrožja Montjole (stara meja), severovzhodno in vzhodno okrožja Malmédy do Luksemburga.

2. Z Luksemburgom: Meja od leta 1914.

3. S Francijo: Meja od julija 1870 od Luksemburga do Švice (carinska meja obsega tudi saarsko ozemlje).

4. S Švico: Sedanja meja.

5. Z Avstrijo: Meja od 1. 1914 do Češko - Slovaške.

6. Z Češko - Slovaško: Meja iz leta 1914 s Češko in Šlezijo do izbokline vzhodno od Neustadt.

7. S Poljsko: Od gorenje točke naprej: vzhodno od Falkenberga meja med gorenjo in srednjo Šlezijo, zapadno Poznanjske, tok reke Barč, meja med okrožji Gubrau in Glogau med Lissa in Fraustadt jugozapadno od Kopnitsa zapadno od Bentschel, najsevernejša točka Chlopińskiego jezera, meja med Schwerinom in Birnbaumom, med Filehne in Czarnikau zapadno in severno od Schneidemühla, linija 8 km zahodno od železnice Schneidemühl-Konitz, zapadno in severozapadno od Konitz, meja med Konitzom in Schlachauom, meja zahodno Prusije do 8 km jugovzhodno od Lauenburga, vzhodno od Hohenfelda in Choczow in obal Baltijskega morja severozapadno od Choczowa.

8. s Danako: Meja določena v posebnih odstavkih.

B. Meja Vzhodna Francija.

Obal Baltijskega morja severno od Probenau, koleno Elbinskega kanala, tok reke Nogat, Visle južno okrožja Marienwerder, Rosenberg meja med Zapadno in Vzhodno Prusijo, med Osterode in Neidenburg, tok reke Skota Neide severno od Blalutena, stara ruska meja do vzhodno od Schmallingken, reke Njemen, rokav Skierwisth v delti do Kurskega zaliva; meja prereže Kurski polotok 4 km jugozapadno od Niddena.

Oddelek III.

POLITIČNE DOLOČBE ZA EVROPO.

Oddelek I. — Belgija.

Pogodbe od 1. 1839 bodo razveljavljene in se bodo mogle nadomestiti s dogovori med Belgijo, Holandsko in aliranimi ali asociiranimi silami; Nemčija se zaveže pripoznati te dogovore.

Nemčija pripozna belgijsko suvereniteto čez sporno ozemlje Moresnet. Odpove se pruskemu Moresnetu spodaj od ceste Liege-Aix-la-Chapelle. Belgiji prepusti okrožja Eupen in Malmédy. Pod belgijsko oblastjo bodo imeli prebivalci 5 mesecev časa, da izrazijo željo ostati v celem ali deloma pod nemško suvereniteto. Belgija bo na to sprejela odločitev Zveze narodov.

Oddelek II. — Luksemburg.

Nemčija se odpove ugodnostim vseh pogodb tičočih se Luksemburga in prizna, da je velika vojvodina prenehala biti član nemškega Zollvereina. se odpove vsem pravicam izkoriščanja železnice, se pridruži razveljavljanju nevtalnosti velike vojvodine in sprejema vnaprej vse mednarodne uredbe, ki jih glede te krajine sklenejo alirane in asociirane sile.

Oddelek III. — Levi breg Rena.

Nemčija ne bo vzdrževala niti gradila nobene utrdbe niti na levem bregu, niti najmanj 50 km vzhodno Rena. V tako označenem pasu ne bo Nemčija vzdrževala nobene oborožene sile, ne bo izvršila nobene vojaške vaje in ne bo obdržala nikakega materialnega pripomočka za mobilizacijo.

Vsakršna kršitev teh obveznosti se bo smatrala kot sovražno dejanje proti podpisanim na tej pogodbi in za poskus kaljenja svetovnega mira.

Oddelek IV. — Kotlina Saare.

Odstavke glede Saare:

1. Določa mejo ozemlja, na katero se nanašajo določbe pogodbe.

2. Izroča Franciji cesarje popolne in absolutne lastnine proste vseh dolgov ali bremen (izključno pravico izkoriščevanja premogovnikov saarske kotline) vse to kot kompenzacijo za opustošenje premogovnikov Severne Francije in kot naplačilo za vsto odškodnine, ki jo dolguje Nemčija.

3. Zagotavlja Franciji lastnici premogovnikov vse gospodarske in pravne garancije potrebne za njih izkoriščanje.

4. Določa pravico prebivalstva in politični delavcev.

5. Določa za 15 let politični in gospodarski režim saarskega ozemlja in Nemčija se obpove, da to določi vladni nadomestilcem ozemljem v korist Zveze narodov.

6. Določa volilni red, po katerem bodo namogo prebivalstvo saarskega ozemlja po preteku reka 15 let svobodno se odločiti za suvereniteto, pod katero bo želelo priti.

Meja Saarske ozemlja obsega okrožja Saarlautern, Saarlouis, Ottweiler, Sankt-Ingen, 6-4 okrožji Marburg.

Saint-Wendel, Homburg in Zwettlingen.

Omejeno je:

Na jugu in na vzhodu od nove meje Francije.

Na severu od upravnih mej okrožij ali kantonov inkorporiranih omejenemu ozemlju vzhodni splošne drte potekajo od Saare 5 km severno od Mettlacha pa do južne meje kneževine Birkenfeld jugovzhodno od Mettlacha.

Na vzhodu od črte, ki teče približno 4 km severovzhodno od Saint-Wendel tako da izključuje iz saarskega ozemlja Breitenbach in Waldmohr in priklopi Homburg in sledeč strmemu robu vzhodnega brega reke Blies doseže francoska meja južno od Hornbacha.

Njegova površina znaša 161.000 hektarjev. Njegovo prebivalstvo šteje 647.000 ljudi.

Cesija premogovnikov.

Popolni in absolutni odstop se nanaša na vse rudnike, izkoriščane ali ne, na vse njihove pritlikline in naprave tako na površini zemlje ali podzemeljske zlasti na električne centrale, hiše za uradnike in delavce itd. sploh na vse kar služi lastnikom ali izkoriščevalcem premogovnikov kot lastnina ali vžitek.

Garancije za izkoriščanje. Te garancije se nanašajo na tarife železnice in kanalov, na transportni material za produkte in osobe, na dopolnilna dela za vezalne železnice in na nakup terena, ki ga bo Francija smatrala za potrebne izkoriščevanju, na bolnice, šole za francoski jezik itd., ki jih Francija ustvari za oboje premogovnikov in njihovih pritliklin, na razdelitev transportov in določitev cen za produkte. Vse naredbe glede izgube pravice, sopetnega nakupa, eksproprijacije ali raspisa, so prepovedane, v kolikor se tičejo premogovnikov in njihovih pritliklin. Ista garancija prepovedi raspisa je dosežena kar se tiče oboje.

Nobene ovire se ne bo postavilo upeljavi dnine, koja bo smatrala francoska država potrebnim.

Francija se bo mogla vedno sklicovati kar se tiče izkoriščevanja na dispozicije nemške rudniške zakonodaje polnomočne na dan 11. nov. 1918.

Prispevek premogovnikov k proračunu ozemlja in k običnim prispevkom se bo določil sorazmerno z vrednostjo premogovnikov nanašajoč se na skupno davčno moč ozemlja.

Vsaka oseba koja bo francoska država bodisi v celem bodisi deloma substituirala svoje pravice, bo uživala iste prednosti.

Garancije za prebivalstvo. Delavci ohranijo vse pravice, ki jim jih zagotavlja nemška zakonodaja polnomočna na dan 11. novembra 1918. Oni francoske narodnosti bodo mogli pripadati francoskim sindikatom.

Francoska država bo zagotavljala za lokalno konsumacijo ozemlja ono kvantiteto premoga, ki je jednaka razmerju, ki je obstajalo leta 1913 med lokalno konsumacijo in med celotno produkcijo basina.

Politični in administrativni režim. Vlada ozemlja Saare je poverjena komisiji petih članov imenovanih od sveta Zveze narodov in vsebuje enega francoskega člana, enega Nefrancoza, pristojnega in bivajočega v ozemlju Saare, trije pripadajoči deželam drugim kot so to Francija in Nemčija. Predsednik komisije, izvoljen izmed teh petih članov od sveta Zveze narodov, je izvršilni organ komisije. Njegova oblast, tako kakor ona članov, je za eno leto in obnovljiva.

Ta komisija bo imela vse oblast, ki je v ozemlju poprej pristojala Nemčiji, Prusiji in Bavarski. Posebno imenovanje in odstavljeno uradnikov, administracija in izkoriščevanje vseh javnih naprav vseh železnice in prekope, zaštita interesov prebivalstva na zunaj eventualna sprememba zakonov, organizacija pravosodja, ki se bo vršilo v imenu Nemčije, pobiranje pristojbin in davkov; odločitev v vseh vprašanjih, ki bi mogoče izhajala iz interpretacije pogodbe.

Prebivalstvo bode ohranilo svojo narodnost. Toda oni, ki bodo želeli pridobiti drugo, bodo mogli to storiti, ne da bi kaj izgubili na njih pravu. Oni bodo volili brez razlike spola v lokalne skupščine. Vojaške službe ne bo, niti utrdbe. Lokalna žandarmija se bo organizirala.

Režim dela se bo spremenil samo potem, ko se bo o tem poprašalo delavce in soglasno s principi adoptiranimi od Zveze narodov.

Ne bo se moglo uvesti nobene spremembe v režimu izkoriščanja premogovnikov, ne da bi se poprej vprašalo francoske države.

Ozemlje bo podvrženo francoskemu carinskemu sistemu. Tekom petih let po polnomočnosti predložitve pogodbe bode produkti basina vživali svobodo izvoza v Nemčijo in za dve leti periode bode uvoz iz Nemčije na ozemlje basina istotako prost uvoznih pristojbin kar se tiče predmetov, ki so določeni za lokalno konsumacijo.

Tekom teh petih let si francoska vlada pridruži, kar se tiče predmetov prihajajočih iz basina, v katerih bode vsebovane carovine ali za pol obdelane carovine prihajajoče iz basina in Nem-

čija, omejitvi količina, ki se bodo pripetile v Francijo po letni povprečni količini, ki so bile takom let 1911-1913 izvožene v Alsacijo Lotaringijo in v Francijo in ta povprečnica se bo določila na podlagi vseh uradnih statističnih informacij in dokumentov.

Nobena ovira in noben sadržek ne bo stavljen krošenju francoskega denarja.

Ljudski plebiscit. Po preteku 15 let bo vsaka oseba, ki prebiva na ozemlju od podpisa pogodbe, glasovala o definitivni vladi. Tri alternative: obdržanje gori navedenega režima; združenje s Francijo; združenje s Nemčijo. Glasovanje se bo vršilo ali po občinah ali po okrajih. Zveza narodov bo določila definitivno vlado upošteva joč glasovanje prebivalstva.

Ako leži eden del premogovnikov v okraju, ki je zopet združen s Nemčijo, bode ta morala, izvzemši v slučaju direktnega sporazuma med njo in Francijo, odkupiti ta del premogovnikov za ceno plačljivo v zlatu in določeno po zvezdenih. Če pa v odlogu šestih mesecev po izreku izvedencev cena ni plačana, bo Francija postala definitivna gospodarica spornega ozemlja. Ako Nemčija odkupi tozadevne premogovnike, bo morala v bodoče prodajati ali državi ali državljanom francoskim ono množico basinskega premoga, ki je upravičena po njih potrebah v tem času.

Oddelek V. — Alsacija Lotaringija.

Povračilo. Pogodbene stranke priznavajo moralno obveznost popraviti krivico storjeno od Nemčije 1. 1871, storjene tako pravu Francije kakor tudi volji prebivalstva Alsacije Lotaringije, ločenega od svoje domovine, kljub svečanemu protestu njihovih zastopnikov na skupščini v Bordeauxu.

Torej:

Ozemlja iztrgana Franciji 1. 1871. so vzpostavljena pod vrhovno oblast francosko počenši od 11. novembra 1918. Nemčija povrne Franciji vse administrativne dokumente, arhive itd., ki se nanašajo na ta ozemlja.

Javen dolg in državna last. Upoštevač dejstvo, da je Nemčija 1871 se branila tako nositi del francoskega dolga kakor tudi plačati last in posestva francoske države, se vrnejo ozemlja Alsacije Lotaringije Franciji popolnoma prosta vsakega bremena. Vsa last države nemških držav krone bivših vladarjev itd. se prenese v Francijo brez odškodnine.

Francija bo pobirala davke, ki so izvršljivi počenši od 11. novembra 1918. Državljanstvo. Narodnost prebivalcev se bo uredila po posebnem dogovoru med Francijo in Nemčijo na sledečih splošnih podlagah:

Razlikovalo se bo med prebivalci, ki se polnopravno vrnejo (Alsajanci, Lotarinžani, ki so izgubili francosko državljanstvo 1. 1871 in njih potomci) in onimi, ki bodo mogli reklamirati francosko državljanstvo tekotom odloga jednega leta.

Francija bode prevzela sama diplomatsko in konzularno zaščito onih, ki bodo predložili to prošnjo.

Nemci, ki bi ostali naseljeni v Alsaciji Lotaringiji, bi mogli sadobiti francosko državljanstvo samo po naturalizaciji pod posebnimi pogoji.

Last privatnikov. Kar se tiče lastnine, si pridruže Francija likvidirati ono nemških podanikov in obvezati Nemčijo, da odškoduje iste. Na vsak način last nemških podanikov, katerim bo dovoljeno prebivati v Alsaciji Lotaringiji brez pridobitve francoskega državljanstva, ne bode likvidirana.

Nemčija bode povrnila Alisačanom Lotarinžanom posest vse njih lastnine in interesov nahajajočih se v Nemčiji.

Sporozumno s stipulacijami na podlagi reparacij bode ona dovolila kompenzacijo za izsiljevanja, katere so bila storjena prebivalstvu v obliki kazni.

Pokojnine. Nemška vlada bo nosila breme civilnih in vojaških pokojnin, ki so bile pridobljene do 11. novembra 1918. v Alsaciji Lotaringiji in katerih izplačevanje je pristojalo nemški državi.

Privatni dolгови in pogodbe. Medsebojna ureditev terjatev in privatnih dolgov. Pogodbe sklenjene med Lotarinžani, Alisačani in Nemci, socialna zavarovanja, vprašanja književne ali umetniške lastnine, so predmet posebnih pogodb.

Razsodbe. Razsodbe v civilnih in trgovskih zadevah, ki so bile izrečene po 3. avgustu 1914 med Alisačani in Lotarinžani na eni strani in Nemci ali podaniki jedne zavezniške sile Nemčije na drugi strani, ne bodo izvršljive, predno ne izda izvršilnega izreka tozadevno nove alsaško-lotarinško sodišče.

Razsodbe proti Alisačanom Lotarinžanom zaradi političnih zločinov ali prestopkov so razveljavljene.

Vsi prizivi pred državnim sodiščem so ukinitveni.

Prometna pota. Kar se tiče prometnih potov:

a) renaki režim je določen po odloku pristojnega vodne ceste in železnice.

b) mostovi na Renu postanejo državna last francoske.

c) Pristanišče Kehl in pristanišče Strassburg se bosta združili v jeden organizem s francoskim ravnateljem pod kontrolo centralne renske komisije za čas 7 let, kateri čas se more podaljšati za tri leta po tej komisiji.

d) vsa prava in koncesije državnih železnic (t. j. omrežja alsaško-lotarinškega) preidejo na Francijo, brez plačila.

Ekonomske določbe

V ekonomskem oziru:

a) Alsaško lotarinški prosvodi bodo imeli svoboden vhod v Nemčijo tekom petih let do višine povprečnih letnih množin poslanih v času od 1911 do 1913.

b) V isti periodi bodo prihajala svobodno iz Nemčije vlakna, tkanine itd., ki se obdelujejo v Alzaciji, svobodno vsakega carinskega prava ali drugih bremen, in se bodo na isti način povrnila nazaj.

c) Dobava električne energije od strani tovarov desnega brega se bo nadaljevala tekom 10 let, do višine uporabe na dan 11. novembra 1913.

d) Nemčija se odpove vsakemu razpolaganju nanašajoč se na trgovino s kalijevim soljo in vsakemu dogovoru ali zakonu tiščemu se drugih alsaško-lotarinških proizvodov.

e) Francija si pridruži pravico prepovedati vsako novo nemško udeležbo v Alzaciji Loreni, pri javnih obratih ali napravah, pri rudnikih ali kamnolomih in pri kovinskih podjetjih.

Odstavek VI. AVSTRILJA.

Nemčija prizna neodvisnost Avstrije v mejah, ki se določijo v pogodbi med Avstrijo in glavnimi asociiranimi in aliranimi državami. Nemčija prizna, da je ta neodvisnost neizpremenljiva, razen če svet zveze narodov temu pritrdi.

Odstavek VII. DRŽAVA ČEHOSLOVAŠKA.

Nemčija prizna popolno neodvisnost te države, vsehvi avtonomno ozemlje rusinsko na jugu Karpatov. Ona odobrava meje te države določene od zaveznikov. Nemški podaniki naselejeni na čeho - slovaškem ozemlju pridobijo čeho - slovaško državljanstvo.

V odlogu dveh let imajo ti nemški podaniki pravico izbirati državljanstvo. Iste določbe za čeho - Slovaške, nemške podanike, ki so naseljeni v Nemčiji, ali ki se nahajajo v inozemstvu.

Odstavek VIII. POLJSKA.

Nemčija se odpove na korist Poljski ozemljem omejenim od Baltičkega morja, zapadni poljski meji, starim avstrijsko - nemškim mejam in rusko-nemškim mejam do Njemena (to se ne nanaša na vzhodno Prusijo in na svobodno mesto Danzig), te meje so obnavljane v oddelku II.

Komisija sedmih članov (pet imenovanih od glavnih zavezniških sil, jeden od Nemčije, jeden od Poljske) bo določila na licu mesta nemško - poljsko mejo.

Poljska bo dovolila osebam in transportnim sredstvom prihajajočim ali določenim za vzhodno Prusijo iste pravice, kot svojim državljanom.

Nemški podaniki, ki so naseljeni na poljskem ozemlju, zadobijo poljsko državljanstvo. Specialno dovoljenje poljske države bo potrebno za one, ki so se naselili po 28. aprila 1906.

V odlogu dveh let bodo ti nemški podaniki imeli pravico izbirati državljanstvo. Iste določbe za Poljske nemške podanike, ki so naseljeni v Nemčiji ali ki se nahajajo v inozemstvu.

Poljska odobrava uvrščenje naslednjih določb v pogodbo s glavnimi silami:

1. Določila, katera bodo te velesile smatrale potrebnimi za ščitjenje interesov prebivalcev v Poljski, ki se razlikujejo od večine po plemenu, jeziku ali veri.

2. Določila, namenjena ščititi svobodo prevoza in vzdržati pravičen režim za trgovino drugih narodov.

Odstavek IX.

VZHODNA PRUSKA.

V določenem pasu vzporedno s južno mejo bodo prebivalci po plebiscitu določili državo, kateri hočejo pripadati.

Tekom 14 dni se bodo umaknile nemške čete in oblasti iz tega pasu, ne da bi tam izvajale revizije. Dalje bodo gori imenovani pas stavljen pod oblast komisije petih članov imenovane po zaveznikih. Ta komisija bo sestavljala administracijo, kakor tudi plebiscit prebivalcev, plebiscit, katerega rezultat bo določen po občinah. Nato bo komisija predložila načrt meje. Zavezniške velesile bodo določile mejo. Nemške in poljske oblasti se bodo ne pečele s upravo njih odnosnih ozemljih in poslovanja komisije bodo končale.

Slične določbe za okraje Stetin in Rosenberg in za okraj Marienburg in Marienwerder na vzhodni Visti.

Velesile bodo določile tudi razmejitve med Poljsko, Nemčijo, vzhodno Prusko in Gdanskim, nametajo se na prometne ceste med Poljsko in Gdanskim, bregu Viste med Poljsko in Gdanskim.

Odstavek X.

MEMEL.

Nemčija se odpove ozemljem med Baltičkim morjem, mejo vzhodne Prusije opisano v II. odstavku in stare rusko - nemško mejo.

Odstavek XI.

SVOBODNO MESTO GDANSKO.

Nemčija se odpove na korist avstrijskih in združenih velesil ozemlju določenem ta spodaj.

Počeniši od Baltičkega morja, zapadna meja Vzhodne Prusije (določena zgoraj) do združenja Viste in Nogata; vzdolž reke, Viste do 6 km 500 m severno Dirschau; od tukaj proti zapadu do točke ležeče 8 km 500 m severovzhodno od Schonecka; potem po sredi jezera Lonken in Pollenzin, točka na obrežju v razdalji 1 km južno od Kollepke.

Komisija treh članov, koje jeden vrhovni komisar imenovan po velesilah, jeden član imenovan po Nemčiji in jeden po Poljski, se bo sestavila 6 mesecev po pravoveljavnosti te pogodbe v svrhu določitve meje na licu mesta.

Mesto Gdansko s ozemljem označenim tu zgoraj postane svobodno mesto.

Ustava svobodnega mesta bo izdelana sporazumno s jednim vrhovnim komisarjem Zveze narodov, po zastopnikih mesta, in se jo bo stavilo pod garancijo Zveze narodov.

Vrhovni komisar s sedežem v Gdanskem bo odločeval v prvi inštanči v sporih med Poljsko in svobodnim mestom.

Pogodba, čije točke bodo določene od velesil, bo veljala med Poljsko in Gdanskim glede

1. umeščenja Gdanskega v mejo poljskega carinskega ozemlja, s prostim pasom v luki;

2. glede zavarovanja proste uporabe vodnih cest, dokov, basinov, nabrežij itd. Poljski, ki so ji potrebni za njene uvoze in izvoze.

3. Zavarovanja uprave Viste in železniškega omrežja Gdanskega (izvzemši železnice lokalnega pomena) Poljski, kakor tudi pošt, telegrafov in telefonov med Poljsko in Gdanskim.

4. Glede jamstva, da se ne bo delalo na škodo Poljakov nobenega razločka v svobodnem mestu.

5. Glede zavarovanja vodstva zunanjih sadev mesta Gdanskega po Poljski vladi in pokroviteljstvu njegovih državljanov na zunaj.

Nemški državljanji prebivajoči v Gdanskem postanejo njegovi državljani. Tekom dveh let se morejo ti prebivalci odločiti za nemško državljanstvo.

Last države ali nemških držav ležeča na ozemlju svobodnega mesta bo prepustena velesilam in pozneje zopet cedirana Gdanskemu ali Poljski, kakor bodo te sile določile.

Odstavek XII.

SLEZVIG.

Nemško - danska meja bo določena po šljah prebivalstva.

Priredilo se bo glasovanje prebivalstva vseh ozemelj starega nemškega cesarstva ležečih severno od sledeče črte: Južni breg Schiele do južne Slesviga, potok Rheidaran do vzhodni Hollingstadta, cesta vodeča v Husum, vzhodni in južni del otočja Nordstrand, Südfall in Suderog.

Določbe nanašajoče o na glasovanje: V odlogu 10 dni se morajo odstraniti nemške oblasti in čete. Razpustitev delavskih in vojaških svetov v tem pasu, ki se bo stavljal neposredno pod oblast mednarodne komisije petih članov, od katere bodo trije določeni po velesilah. Švedska in norveška vlada bodo naprosene, da imenujejo vsaka enega člana.

V jednom določenem oddelku, ki tvori severni del zgoraj omenjenega pasu, se bodo vršile glasovanje tekom treh tednov po izpraznitvi od Nemcev. Ako je glasovanje ugodno povrtniti tega dela Danski, bodo ista mesta neposredno zasesti te ozemlje.

V drugem določenem oddelku, južno od prvega se bodo vršile glasovanje tekom petih tednov po plebiscitu v prvem oddelku. Rezultat se bo določil po občinah.

V tretjem oddelku se bodo vršile glasovanje tekom dveh tednov po plebiscitu v drugem oddelku, in pod istimi pogoji.

Komisija sedmih članov, od katerih je petoro imenovanih od velesil, jeden od Danske in jeden od Nemčije, bodo določila za licu mesta mejo črte.

Dokler se ta definitivna črta ne uredi, bodo velesile določile mejo po rezultatih glasovanja in po predlaganih mednarodnih komisijah. Od tega časa dalje bodo meje Danske in Nemčije samostojno določile. Nemške in poljske oblasti se bodo ne pečele s upravo njih odnosnih ozemljih in poslovanja komisije bodo končale.

Pravice danskega državljanstva bodo pridobili vsi prebivalci ozemlja, ki se bo vrnilo Danski. Za osebe, ki se ne naselejo po 1. oktobra 1913, bodo potrebne posebne določbe.

V odlogu dveh let bodo mogla vsaka oseba rojena na ozemlju vrnjenemu Danski in ki ni pristojna v to ozemlje in ki ima nemško državljanstvo, optirati za Dansko. Vsaka oseba pristojna v to ozemlje, bo mogla optirati za Nemčijo.

Posebne stipulacije bodo določile razmerja bremen Nemčije, ki bodo prevzeta od Danske.

Odstavek XIII.

Helgoland.

Utrdbe, vojaške naprave in luke bodo porušene pod nadzorstvom zaveznikov na stroške in skrb nemške vlade. Ij ne bo smela vzpostaviti.

Odstavek XIV.

Nemčija trajno in neovrgljivo priznava odvisnost vseh teritorijev, ki so bili 1. avgusta 1914 ruski, dalje anuliranje rest - litovske pogodbe in vseh dogovorov, ki jih je sklenila z boljseviškimi vladami na Ruskem.

Zavezniške in združene vlade si postavno pridružujejo vsa prava Rusije zadobiti od Nemčije odškodnine in zadobitja, ki se nanašajo na principe predležeče pogodbe.

Odstavek IV.

NEMŠKA PRAVA IN INTERESI IZVEN NEMČIJE.

Izven svojih evropskih mej se Nemčija odpove vsem pravom nanašajočim se na vsa ozemlja, ki so ji pripadala, kakor tudi pravom, ki so ji moglo pripadala napram združenim in sveznim velesilam, ali napram drugim vojaškim silam, ki so podpisale predležečo pogodbo.

Nemčija se zaveže priznavati ukrepe, ki so se ali ki se bodo sklenili glede ureditve posledic te odločitve.

Specijalno se Nemčija zavezuje odobravati doli navedene stipulacije.

Odstavek I.

Nemške kolonije.

Nemčija se odpove na korist velesil vsem svojim pravom in zahtevkom na svojih prekomorskih posestvih.

Vsa premožnja in nepremožnja prava pripadajoča v teh ozemljih nemški državi ali kakim nemški zvezni državi, bodo prešla na vlado, ki bo izvajala oblast v teh ozemljih.

Ta vlada bo določila to, kar bo smatrala potrebnim za povratek nemških državljanov, za dovolitev prebivanja nemškim podanikom evropskega pokolenja, za trgovino itd. na teh ozemljih.

Določbe oddelka X. (trgovske zveze) predležeče pogodbe se bodo upotrebele v toliko, kot se one nanašajo na ta ozemlja. Določbe oddelka IX. (finančne klavzule) se bodo uporabile pri pogodbah sklenjenih s nemškimi državljani za izvršitev in izkoriščevanje javnih naprav.

Nemčija prevzame, po cenzitvi, ki bo predložena od francoske vlade in odobrena od permanentne komisije za odškodnine, odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli francoski podaniki v koloniji Kamerun ali v mejnem pasu, vsled dejanj civilnih in vojaških oblasti nemških in privatnikov od 1. januarja 1900 do 1. avgusta 1914.

Odpove se vsem pravom, ki izhajajo iz pogodb sklenjenih s Francijo 4. novembra 1911 in 28. septembra 1912.

Ona se zaveže priznati in odobriti stipulacije, ki so bile sklenjene ali ki se morajo skleniti s zveznimi ali združenimi silami ali s nekaterimi med njimi s vsako drugo silo, nanašajoče se na trgovino z orožjem in s alkoholnimi pijačami, kakor tudi s drugimi predmeti, o katerih se je razpravljalo v Splošnih Pogodbah v Berlinu in Bruslju in v dopolnilnih konvencijah.

Domačini prebivajoči v nekdanjih nemških prekomorskih posestvih bodo imeli pravo na diplomatsko zaščito vlade, ki bo izvrševala oblast nad temi ozemlji.

Odstavek II.

Posebne določbe nanašajoče se na Kitajsko.

Nemčija se odpove na korist Kitajske vsem privilegijem in prednostim izhajajočim iz protokola v Pekingu s dne 7. septembra 1901, kakor tudi vsaki zahtevi po odškodnini, izhajajoči iz navedenega protokola po 14. marcu 1917.

Uporabilo se bodo:

1. Pogodbe s dne 29. avgusta 1902 nanašajoče se na novo carinske tarife Kitajske.

2. Pogodbe s dne 27. septembra 1905 in 4. aprila 1913 (Whang po). V vseh smislih Kitajske ni obvezna dovoliti Nemčiji prednosti, ki jih je dovolila v teh pogodbah in ki so razveljavljene od prekinitve diplomatskih odnosov.

Nemčija odstopi Kitajski vse lastne, nagrade, naprave, orožje, stanovitje in druge državne lasti, kakor tudi vsa druga imanja na Kitajskem, razen tistih, ki so diplomatsko in konzularno prava in ki so v skladu s pravom.

črečja, ki so je odstopila v letih 1906 do 1907.

Ona sprejme razveljavljanje pogodb, ki se nanašajo na koncesije Hankou in Tien - Tsin - Kitajske izrazi svoj namen odprti ti ozemlja uporabi mednarodnim in trgovskim sodelom.

Nemčija se odpove vsaki zahtevi tiščo se internacije in povratka nemških državljanov v Kitajski, zaplenitve ladij, razpolaganja čot nemške last ali prava v Kitajski od 14. avgusta 1917.

Ona se odpove lastnini nemške države v angleški koncesiji Shameen (Canton) in lastnini nemške šole ležeče v francoski koncesiji Shangai.

Odstavek III.

Posebne določbe za Siam.

Nemčija prizna kot zapadlo, od 22. julija 1917, dalje, vse pogodbe, dogovore ali sporazume sklenjene od tega dne s Siamom.

Vsa last in vsa posestva nemškega cesarstva ali nemških držav v Siamu postanejo polnopravno in brez odškodnine last slamske vlade.

Last posestva in privatna prava nemških državljanov v Siamu bodo likvidirana po določbah splošnih ekonomskih klavzul.

Nemčija se odpove vsaki zahtevi, zase in za svoje državljane, napram slamski vladi nanašajoči se na zaplenbo ladij, na likvidacijo posestev ali na internacijo nemških državljanov. Prava strank interesiranih v teh likvidacijah bodo urejena po ekonomskih klavzulah predležeče pogodbe.

Odstavek IV.

Posebne določbe za Liberiijo.

Nemčija se odpoveduje vsem pravicam in privilegijem, ki izvirajo iz dogovorov glede Liberiije od leta 1911 in 1912, — posebno pravico imenovati likvidatorja za Nemčijo — in smatra vse pogodbe in dogovore s Liberiijo za neveljavne.

S premoženjem, pravicami in interesi nemškimi v Liberiiji se bo postopalo v skladu s splošnimi gospodarskimi določili (Odstavek X.) te pogodbe.

Odstavek V.

Posebne določbe za Maroko.

1. Nemčija se odpoveduje vsem pravicam, pravnim naslovom in privilegijem, ki jih je v svoje korist pridobila s aktom Algeiras s dne 7. aprila 1906, in s francosko - nemškimi dogovori s dne 9. februarja 1909 in 4. novembra 1911. Vse njene pogodbe in dogovori, sklenjeni s šerifsko vlado, se od dne 4. avgusta 1914 dalje razveljavljajo. Nemčija ne more uveljavljati teh pogodb v nobenem slučaju ter se obvezuje, da se ne bo v nikakoli obliki vmešavala v bodoče poslovanje med Francijo, ostalimi silami in Marokom.

2. Nemčija sprejme vse posledice, ki nastajajo vsled francoskega protektorata v Maroku, ter priznava razveljavljanje kapitulacij. Razveljavljanje dobi datum 3. avgusta 1914.

3. Šerifska vlada ima popolno svobodo pri določevanju statuta in pogojev za podjetja nemških naselb in v Maroku. Privilegiji nemških varovancev, roku Privilegiji nemških varovancev, najemnikov in poljedelekih združug prejenjajo s 4. avgustom 1914; za vse velja odlej splošno pravo.

4. Vse premožnja in nepremožnja premoženja nemške države v šerifski državi preide brez odškodnine v last Maghzena. Vse imetje nemških podanikov se proda na javni dražbi; izkupilo dobi šerifska vlada v pokritje svoje, katero mora plačati Nemčija za vojne škode. Rudniške pravice nemških podanikov bo cenilo razsodišče, ki je ustanovljeno v maroškem rudniškem regulativu; po cenzitvi slede te pravice usodi premoženja nemških podanikov v Maroku.

5. Nemška vlada mora zavarovati prenos vseh delnic, ki tvorijo nemški del kapitala v državni Marošanski banki. Prenos izvrše osebe, katere bo določila francoska vlada. Vrednost delnic povrne lastniku Nemčija; izplačana svota se bo vplačevala pri znesku odškodnine, katero mora plačati Nemčija za povzročeno vojno škodo.

6. Maročanska trgovina bo v Nemčiji uživala vse one ugodnosti, ki so določene za francosko trgovino.

Odstavek VI.

POSEBNA DOLOČILA ZA EGIPET.

1. Nemčija priznava angleški protektorat s dne 18. decembra 1914 ter se od dne 4. avgusta 1914 dalje odpoveduje pravi kapitulaciji.

2. Vse pogodbe in dogovori med Nemčijo in Egipetom se od dne 4. avgusta 1914 dalje razveljavljajo.

3. Začasno spadajo vsi nemški podaniki in njihovo premoženje pod jurisdikcijo britanskih konzularnih sodišč.

4. Anglo - egipčanska vlada ima popolno svobodo pri določevanju statuta za nemške naselence.

5. Nemčija priznava razveljavljanje in izpremembe v dekretu dne 23. novembra 1904 (komisija za državni dolg Egipta).

6. Nemčija priznava, da se prole pravice Nigovnega Vojništva našina iz carigradske konvencije s dne 29. oktobra 1864 na avstrijsko vlado (prole pravice v svetovni vojni).

7. Prava nemške države in nemških državljanov v Egiptu bodo urejena po splošnih klavzulah predležeče pogodbe.

8. Anglo - egipčanska trgovina silva v Nemčiji iste ugodnosti kakor anglija.

Odstavek VII.

TURCIJA IN BOLGARIJA.

Nemčija priznava vse dogovore, katere bodo sklenile alirane in asociirane države s Turčijo in Bolgarsko glede pravic, katere naj imajo v bodoče Nemčija in njeni podaniki v Turčiji in Bolgarski, v kolikor se niso določene v tej pogodbi.

Odstavek VIII.

POSEBNE DOLOČBE ZA PROVINCE SANTUNG.

1. Nemčija se odpoveduje v korist Japonske vsem pravicam, katere je pridobila v pogodbi s Kitajsko s dne 6. marca 1898 in drugih pogodbah v provinci Santung; zlasti glede ozemlja Kiaučau, železnice, rudnikov in podmorjskih kabljev.

Vse nemške pravice pri železnici Tsingtau, Tsingtau in podmorjskih kabljih, Tsingtau - Sangai - Tshetou preidejo na Japnoako.

Vse premožnja in nepremožnja premoženja nemške države v Kiasuan in njegovem ozemlju, pridobij Japonska.

Odstavek V.

VOJAŠKE, POMORSKE IN ZRAČNE DOLOČBE.

Vojaške določbe.

Odstavek I. vojaških določb spreminja nemško armado v stalno policijsko silo in odvzema Nemčiji pravico in možnost ustvariti veliko državno armado:

1. Z znižanjem stalne vojske, kičrov, oboroževanja in izdelovanja vojaškega materiala. Alirane in asociirane države določijo policijsko armado na številu 100.000 moč, vzhviti častnika.

2. Z razveljavljanjem splošne vojaške dolžnosti in ustanovitvijo prostovoljnega rekrutiranja (prostovoljci morajo služiti najmanj 12 let) in s razpustitvijo vseh pripravljalnih organov za vojsko: Poveljstva, instrukcijski in mobilizacijski uradi.

3. S prepovedjo, da ne sme Nemčija na ozemlju levega obrežja Rene in 50 km odtod vzhodno vzdrževati ali graditi utrdb ali naprav, ki posebej jejo mobilizacijo ali vzdrževanje čot.

1. Omejitve aktivnega stala kadra in oboroževanja.

Dva meseca potem, ko sila pogodbe v veljavo, mora nemška armada demobilizirati in znižati stanje na največ 7 divizij pehote in 3 divizije kavalarije. Skupno 100.000 moč, vzhviti makimalno 4000 častnikov in vseh kadrov. Pravico, da sme ustanoviti samo dva generalna štaba v obsegu enega armadnega zbora, ki morata biti popolnoma jednako sestavljeni.

Osebo vojaške uprave (nadstnik in nastavljeni nemških držav), dalje štavo orožništva, lokalne in mestne policije je omejeno in se ne sme združiti s nobeno vojaško vezbanjo. Glavni nemški veliki generalni štab in vse podobne ne formacije so razpuščene.

Nemčiji se prepoveda samo en del vojnega materiala, nemškega ali nezemskega izvora, katerega bodo določile alirane in asociirane države. Izdelovanje orožja bodo odlej dovoljene v obsegu, označenem v tej pogodbi, samo v tovarnah, katere bodo pooblašene od petih aliranih držav.

Prepovedano je v Nemčiji veliko drago izdelovanje ali izvažanje vojnega materiala, plina, tekočin in prepovedanih snovi, oklopnih avtomobilov, tankov in podobnih strojev.

2. Rekrutiranje in vojaške veščine.

Splošna vojaška dolžnost je v Nemčiji odpravljena.

Nemška armada se bo sestavljala s nabiranjem prostovoljcev. Motivo mora služiti 12 let, častniki 25 let s obvezjo, da morejo ostati častniki v službi najmanj do 45. leta. Dovoljena so samo vojaške šole, ki so neobhodno potrebne za vzgojo častnikov za dovoljeno številno enot. Številno gojencev mora biti v razmerju s izpraznjenimi mesti.

Vsem uradom za vpisovanje prostovoljcev in društvom katerekoli si bodi značaja, je prepovedano pečati se s vojaškimi vprašanji, oziroma vzdrževati zveze s vojaškimi oblastmi.

Vse priprave za mobilizacijo ali pu služne mobilizacije, so prepovedane.

3. Prepovedan pas

Porušenje vseh vojnih ladij, ki so sedaj v konstrukciji.
Razorožitev križark in pomožnih ladij.

3. Svobodni dostop v Baltičko morje za vse države.

4. Porušenje utrd, ki zabranjujejo pristop iz Severnega morja v Baltičko morje, in omejitev utrd na celi nemški obali v obsegu in pod pogoji, katere določijo alirane in asociirane vlade.

5. Omejitev in kontrola uporabe vseh brezžičnih postaj potom gorenjih vlad za dobo treh mesecev.

6. Omejitev brodovja in efektivnega stanja nemške vojne mornarice.

Po preteku šestih mesecev ne sme imeti Nemčija več vojnih ladij kakor: 6 križark tipa Deutschland ali Lotharingen;

6 lahkih križark, 12 rušilcev, 12 torpedov in ne sme obsegiati nobenega podmorskega čolna, tudi trgovskega ne. Efektivno stanje ne sme presegati 15.000 ton, všteti častniki; rekrutira se potom nabiranja prostovoljcev; častniki služijo 25 let, moštvo 15 let.

7. Izročitev, uničenje in razorožitev vojnih ladij in pomožnih križark izven kontinenta, določenega v § 1.

Nemčija mora izročiti vse nadmorske vojne ladje, ves vojni material, ki presega število in množino, določeno od aliranih in asociiranih vlad, dalje vse podmorske čolne, dvigalne čolne in druge. Vse ladje, ki se nahajajo v gradbi, se morajo porušiti.

Nemčija bo smela graditi ali nabaviti samo ladje za nadomeščanje dovoljenega števila enot po tipu, dobi službe in oborožitvi, ki jo določijo alirane in asociirane vlade. Vse pomožne križarke in ladje se razorože in vrnejo trgovski mornarici.

8. Prostost dohoda v Baltičko morje.

Popolna svoboda dohoda v Baltičko morje za vse države se zagotavlja v določenem pasu potom izčiščenja min in porušenja utrd, ki obvladujejo pomorske ceste iz Severnega v Baltičko morje.

9. Omejitev utrjevanja nemške obale.

Neodvisno od porušenja gorenjih utrd, ne bo smela Nemčija utrjevati pomorsko obrambo ali spreminjati utrd brez obvestila vseh evropskih vlad.

10. Omejitev in kontrola brezžičnih postaj.

Brezžične stacije Nauen, Hannover in Berlin ne smejo tekom treh mesecev po stopi predmetna pogodba v veljavo, poslati drugih brzojav, kakor samo trgovske, in to pod nadzorstvom aliranih in asociiranih vlad.

ZRAKOPLOVNE DOLOČBE.

Odstavek III. prepoveduje Nemčiji pravico imeti vojske in podmorske aeroplane (izvzemši 100 hidroplanov, do 1. oktobra 1919, ki so bili določeni za iskanje min) in zrakoplove.

1. Demobiliziranje zrakoplovnega materiala;

2. obveze nalože glede letališč;

3. izročitev materiala.

1. Vse zrakoplovno osebje mora demobilizirati tekom dveh mesecev (izvzemši 1000 moških, ki so bili pridržani do 1. oktobra 1919).

2. Nemčija ne sme vzdrževati, niti graditi letališč in hangarjev za zrakoplove v razdalji 150 km vzhodno od Rena, 150 km zapadno od nemške vzhodne meje, 150 km od meje Italije in črto - slovaške severno od južne nemške meje; letališča in naprave, ki obstoje v prepovedanih zonah, mora opustiti. Zrakoplovni aparati alirancev imajo v Nemčiji prost prehod po zraku, pravico pristajanja in prevoza. Do definitivnega mira je v Nemčiji prepovedano izdelovanje in uvažanje letal in delov letal.

3. Vse vojaški in pomorski aeronavtični material, všteti material vsake vrste uporabljan ali namenjen za vojaške namene, izvzemši 100 hidroplanov, se mora izročiti aliranim in asociiranim vladam.

Splošne določbe.

Odstavek IV. (Splošne določbe) določa, da mora Nemčija tekom treh mesecev izpremeniti zakone v soglasju z gorenjimi določbami in ukreniti vse upravne ukrepe za njihovo izvršitev.

Nadziranje znižanja oboroževanja.

Odstavek V. (Internacionalni kontrolni komisiji) organizira s pomočjo internacionalnih komisij v Nemčiji nadziranje izpolnjevanja določb, ki imajo namen, v določenem roku izvršiti razorožitev Nemčije.

Pravica preiskavanja.

Pogodba zavezuje Nemčijo za bodočnost, da se mora podvreči vsaki preiskavi, katero bo sklenil svet zveze narodov z večino glasov za potrebna.

Odstavek VI.

VOJNI VJETNIKI.

Nemški vojni vjetniki se povrnejo čim prej mogoče po podpisu mirovne pogodbe; podrobnosti izvršitve določijo za vsako alirano in asociirano silo posebna podkomisija. Vojni vjetniki in izpuščeni civilisti se prepeljejo s sredstvi in na stroške nemške vlade v njih bivališča, tudi če so bivališča v zasedenem ozemlju, toda njih povratek pa je v tem slučaju odvisen od privoljenja in kontrole vojaških oblasti aliranih in asociiranih vlad.

Povrnejo se tudi vjetniki, ki se nahajajo v sodni preiskavi, ali ki so k

novami valed znanih prestopkov, izvzemši onih, ki bodo radi teh prestopkov kaznovani po 1. maju 1919. Vjetniki, ki so zakrivil drugo prestopka, se lahko pridržijo.

One, ki odklonijo repatriacijo, se ne bo prepeljalo. Združene in asociirane vlade na si pridržijo pravico, da jih smejo repatriirati, oziroma poslati v nevtralne dežele, ali pa jim dovoliti bivanje na svojem ozemlju.

Repatriacija bo sicer odvisna od repatriacije vojnih vjetnikov in podanih aliranih sil, ki se nahajajo še v Nemčiji.

Alirane vlade in Nemčija si bodo medsebojno sporočale natančni seznam mrtvih z označbo grobišč in oseb, katerih identiteta ni znana.

PODROBNE DOLOČBE. — VOJAŠKA POKOPALIŠČA.

Zavezniške združene vlade in Nemčija se zavezujejo, da bodo spoštovale in vzdrževale grobišča vojakov in mornarjev, ki so pokopani na njihovem ozemlju, omogočile posebnim komisijam sestavo seznamov, vzdrževanje in napravo nagrobnih spomenikov in dovoljevale repatriiranje zemeljskih ostankov njihovih vojakov.

Odstavek VII.

ODGOVORNOST ZA VOJNO IN SANKCIJE.

Viljem II. je javno obtožen najhujše kršitve mednarodne morale in avtoritete posvečene s pogodbami.

Sodil ga bo posebni sodni dvor, sestavljen iz pet sodnikov, katere imenuje glavni člani zavezniških in združenih sil.

Nizozemska se naprosi za njegovo izročitev.

Osebe, obtožene protipostavnih činov in dejanj proti vojnimi običajem, se postavijo pred vojaška sodišča alirancev. Nemčija se obvezuje, da bo izročila obtožence. Ako so bili obtoženi čini izvršeni napram podanikom raznih držav, tvorijo vojaška sodišča člani vojaških sodišč vseh udeleženi držav.

Nemčija je dolžna izročiti vse listine in potrebne informacije.

Odstavek VIII.

ODŠKODNINE.

Določbe tega pravnega značaja so: 1.) Ustanovitev splošnega načela povračila.

2.) Določitev vrst škode, za katero je podpisano povračilo.

3.) Način odškodnine, ki se načeloma razteza na dobo 30 let s pridržkom, da se ta doba podaljša tudi preko te meje za slučaj, da ne bi Nemčija v tej dobi zamogla poravnati vseh svojih obveznosti.

Načelo.

Nemčija in njeni zavezniški priznavajo, da so odgovorni za vse izgube in škode, katere so utrpeli alirane sile kjerkoli si bodi, in se Nemčija zaveže plačati vso škodo povzročeno na civilnem prebivalstvu in njegovem premoženju. Zavezuje se dalje z izdajo bonov glasečih se na prinositelja plačati najkasneje 1. maja 1926 aliranim vladam vse svote, katere je bila Belgija primorana najeti do 11. novembra 1918 vsled kršitve pogodbe iz leta 1838.

Vrste škod.

Odškodnina je priznana za sledeče vrste škode:

Škode povzročene civilnemu prebivalstvu na osebi in življenju vsled vojnih činov (Velja tudi za preživeče, so dolžni skrbeti za te civilne osebe).

Škode na civilnih žrtvah vsled činov grozodejstva, nasilja ali slabega ravnanja.

Škode povzročene civilnim žrtvam vsled sovražnih aktov v okupiranem ozemlju, zasedenem ali sovražnem (na zdravju, delazmožnosti ali časti) in preživečim, ki imajo skrbeti za te žrtve.

Škode povzročene vsled slabega ravnanja (vseh načinov) z vojnimi vjetniki.

V kolikor se tiče škode povzročene narodom zavezniških in združenih sil, vse pokojnine ali kompenzacije iste narave, vojaškim žrtvam vojne in osebam, koje so te žrtve vzdržavale (na podlagi francoskega tarifa).

Stroške prispevkov, ki so jih dajale vlade združenih in zavezniških držav svojim vjetnikom, njih družinam ali osebam, katere so bile od njih vzdrževane.

Stanarine, plačane od vlad združenih in zavezniških držav rodbinam vpoklicanih in osebam vzdrževanih od njih (na podlagi francoskega tarifa).

Škode, povzročene civilnim osebam vse dtega, ker so bile prisiljene delati pod sovražnikom brez pravične odškodnine.

Škode, nanašajoče se na vso imovino, ležečo kjerkoli si bodi, ki je bila odnešana, zasežena, poškodovana ali uničena po činih sovražnika, ali škode povzročene neposredno po sovražnostih ali po vsakovrstnih vojnih operacijah.

Škode povzročene v obliki rekvizicij, kazni ali izsiljevanj na škodo civilnega prebivalstva. Medzavezniška komisija, imenovana odškodninska komisija, bode naznanila Nemčiji pred 1. majem 1921 znesek odškodnin, ki so se na ta način stavili na njen račun. Znesek, katerega ni mogoče za enkrat določiti.

Stroške povzročeni valed poprav in obnov se bodo cenili po cenah obnov za časa, ko bo tabora dovršena.

Komisija, ki določi temeljni znesek dolga Nemčije na 1. maj 1921, se bo pri tem ozirala na obresti svoj, nanašajoč se na znesek, katerega

škode počeni od 11. novembra 1918 do 1. maja 1921. Počeni s 1. majem 1921 se bo dolg Nemčije obrestoval s 5%. V vsakem slučaju ima komisija polno moč posejati določiti, ako to upravičujejo okoliščine, sprotnebo te obrestne mere.

MODALITETE ODŠKODNINE.

Naloga odškodninske komisije.

Odškodninska komisija, ki bo sestavljena iz enega zastopnika vsake naslednjih sil: Zedinjenih ameriških držav, Velike Britanije, Francije, Italije in iz enega predstavnika Japonske, Belgije ali Srbije, ki bo poklican k zasedanju po dogovorjenem izmenjavanju oseb, bo periodično proučevala plačilno moč Nemčije in bo določevala kvoto in način plačevanja te dežele.

Stalni sedež njene pisarne je, kakor določeno, v Parizu.

Imela bo v splošnem smislu najširšo polnomoč glede kontrole in izvršitve kar se tiče problema odškodnin. Komisija je konstituirana kot izključni predstavnik aliranih in asociiranih vlad, ki so interesirane glede sprejema, shranitve in razdelitve plačila, ki ga bo Nemčija efekturala kot odškodnino.

Komisija si bo zagotovila: 1. da bodo vsi dohodki Nemčije, ne izvzemši one, ki so določeni za notranja posojila, predvsem določeni za svote, dolžne kot odškodnina; 2. da bo breme, ki ga bo nosil nemški davkoplačevalec, naimani tako težko, kakor ono najbolj obdanežena aliranega ali asociiranega davkoplačevalca.

Vse odločitve, tičeče se bodisi preložitve, ki naj se dovolijo dolžniku, bodisi vrnitve, ki se tičejo suverenitete aliranih in asociiranih velesil, bodo mogle biti sprejete le enoglasno.

V slučaju, da Nemčija ne izvrši obveznosti, ki jih je prevzela, bo komisija predložila aliranim in asociiranim velesilam potrebne odredbe, ki bodo zamogle obsegiati uvozne prepovedi in gospodarske in finančne represalije ali vsakojake druge odredbe, ki se bodo smatrale potrebnimi: Nemčija se zaveže, da teh aktov ne bo smatrala kot sovražne akte.

Povračilo.

Nemčija bo povrnila vso živino, predmete, vrednostne papirje itd., ki jih je vzela Nemčija in ki se jih je identifikiralo, kakor tudi denar.

Kritja.

Vsota 20 milijard mark v zlatu (25 milijard frankov) bo plačljiva v času med početkom veljavnosti pogodbe in 1. majem 1921; poplačala se bo v zlatu, v blagu, ladjah, vrednostnih papirjih ali drugače, kakor bo določila odškodninska komisija. V to vsoto bodo vračunjeni in sicer pod pogoji, določenimi v naslednjem paragrafu, stroški okupacije in vrednost živil in surovin, katere bodo smatrali aliranci in asociiranci kot neobhodno potrebne za Nemčijo, da ji dajo možnost, zapustiti svoji dolžnosti odškodnino.

Naplačilo.

Kot naplačilo bo Nemčija nemudoma oddala sledeče, kar se bo vračunalo v plačilo odškodnine:

20 milijard bonov mark v zlatu (25 milijard frankov), plačljivih do 1. maja 1921 brez obresti. Plačila, ki jih bo morala Nemčija efektuirati kot kritje tu gori omenjenih 20 milijard mark v zlatu, morajo služiti amortiziranju teh bonov, odtegnilo pa se bo to od vsot, določenih za povrnitev stroškov za vzdrževanje okupacijskih armad in za plačilo izdatkov za pomoč v živilih in surovinah. Oni teh bonov, ki ne bodo amortizirani s 1. majem 1921, se bodo tedaj izmenjali za bone istega tipa, kakor oni v naslednjem omenjenih.

40 milijard bonov mark v zlatu (50 milijard frankov), 2% odstot. od 1921. do 1926., in 5 odstot. (1 odstot. kot doplačilo za amortizacijo) od leta 1926. počeni.

40 milijard mark v zlatu (50 milijard frankov) v pisni obvezni pogodbi izdati pozneje, kadar bo to določila odškodninska komisija tak znesek bonov obrestovanih po 5 odstotkov (1 odstot. doplačilo za amortizacijo).

Te bone bo hranila Odškodninska komisija v imenu vsake interesiranih velesil za njen del in od teh (bonov) bodo izdani imenski papirji prenesljivi potom indosamenta.

Vsak del cele vsote verificiranih dolgov bo nadomestoval bon ali drugi vrednostni papir v toliko, v kolikor ta del ne bode plačan.

PLAČILNA SREDSTVA.

S početkom bodo služile ali lahko služilo kot plačilna sredstva sledeče stvari:

1. Trgovska mornarica.

Nemčija priznava princip kompenzacije tona za tona za izgube trgovske in ribiške mornarice.

Izročila bo združenim zavezniškim silam od svoje trgovske mornarice naslednje že izdelane ali sedaj v delu se nahajajoče ladje v popolno last: vse ladje, ki imajo 16000 brutto ton ali več; polovico ladij med 1000 in 1600 ton; četrtino parnih barik: četrtino ribiških ladij.

Rečne ladje (izvzemši onih, ki se bodo morale vrniti pravi lastnikom), v kolikor je to potrebno, da se nadomesti ekvivalent izgub združenih zavezniškov, in sicer največ do 20 odstot. nemške rečne flotile.

Razven tega bodo smeli združeni zavezniški tekom petih let graditi v nemških delnicah letno največ 200.000 ton.

2. Živina, stroji, oprema in podobni predmeti trgovske porabnosti.

ki so potrebni za neposredno uporabo, iz naslova ekvivalenta za živino in podobne predmete, ki so bili opljeni ali uničeni. (Pod gotovimi omejitvami).

3. Barvila in farmacevtski produkti.

Združeni zavezniški imajo pravico izterjati dobavo teh snovi v obsegu 50 odstot. sedanjih nemških zalog in nadaljnih 5 let letno 25 odstotkov produkcije.

4. Premog in derivati.

Nemčija se zaveže izvršiti sledeče dobave: Francoski skozi 10 let letno 7 milijonov ton, prištevši padajočo množino med 20 in 9 milijonov ton tekom 10 let, ki odgovarja znižani produktiviteti onustošenih francoskih premogokopov.

Belgiji: skozi 10 let letno 6 milijonov ton.

Italiji: rastočo množino med 4% do 8% milijonov ton, vsako leto skozi 10 let.

Pri izločitvi ima prednost premog, ki je namenjen za nadomestilo porušenih premogokopov.

Končno bo Nemčija določila Franciji na njeno zahtevo vsako leto skozi tri leta: 35.000 ton bencola, 50.000 ton katrana in 30.000 amonijakovega sulfata. Vsa množina ali del katrana se lahko nadomesti z enako množino drugih destilatnih produktov.

Odškodninska komisija bo določila cene za te dobave: protivrednost se bo poračunala pri obračunu odškodnine.

Račun odškodnine se bo na enak način sestavljal pod gotovimi pogoji tudi za likvidacijo nemške imovine v inozemstvu. (Glej finančne določbe).

Podmorski nemški kadri, ki jezejo Nemčijo z inozemstvom, se odstopijo združenim zavezniškom; protivrednost se poračuna pri odškodnini.

Odstavek IX.

FINANČNE DOLOČBE.

Privilegij.

Na vsem premoženju in sredstvih cesarstva in držav Nemčije se ustvarja posebni privilegij, ki naj osigura plačilo sledečih terjatev:

1. Stroškov za vzdrževanje okupacijskih čet med premirjem in po mirovni pogodbi.

2. Odškodnin, ki izvirajo iz te ali naslednjih pogodb.

3. Vseh obveznosti, katere so naloženi Nemčiji v tej pogodbi.

Nemčija se zaveže, da ne bo razpolagala s svojim zlatom do 1. maja 1921 brez izrecnega privoljenja vlad združenim zavezniškom.

Razven tega si pridružuje vsaka izmed združenih zavezniških sil, da sme prosto razpolagati z sovražnimi aktivi in premoženjem, ki se nahaja v trenutku podpisa pogodbe v njenem območju.

ODPOVED POGODEB.

Nemška vlada se odpoveduje: Vsem ugodnostim, ki jih je pridobila v Bukarešti in Brest - Litovski pogodbi, v pogodbah, katere je sklenila od 1. avgusta 1914 dalje s Poljsko, Finsko in Baltičko državo.

Odpoveduje se zastopstvu in udeležbi pri vseh finančnih in gospodarskih mednarodnih kontrolnih organizacijah in upravnih komisijah, katerekoli združene zavezniške države na ozemlju Avstro - Ogrske, Bolgarske, Turčije in bivšega ruskega carstva.

IZROČITEV NEMŠKE IMOVINE V INOZEMSTVU.

Odškodninska komisija ima tekom enega leta po podpisu pogodbe pravico, zahtevati od nemške vlade, da pridobi in izroči tekom 6 mesecev vse pravice in interese nemških podanikov v njihovih podjetjih javnega značaja in koncesij, katere imajo v Rusiji, Kitajski, Avstro - Ogrski, Turčiji, Bolgarski ali v bivših, oz. sedanjih ozemljih teh držav. Nemška vlada mora odškodovati svoje s tem razlašene podanike.

Nemška vlada se zavezuje izročiti združenim zavezniškom: vse svoje terjatve napram Avstro - Ogrski, Bolgarski in Turčiji. Vse depote v zlatu v nemških bankah, katere so založili zavezniški Nemčije iz naslova fundiranja posojil, garancije, emisije vrednostnih papirjev, provizije za zapadla plačila i. t. d.

Denar, dovoljen za plačila.

Vse plačilne obveze nemške vlade, glaseče se na marke v zlatu, bodo po izbiri upnikov plačljive v šterlingih, na London, ameriških dolarjih v zlatu na New York, frankih v zlatu na Pariz, in lirah v zlatu na Rim.

Stroške vzdrževanja okupacijskih armad, nabav in rekvizicij, izvršenih od združenih zavezniškov na okupiranem ozemlju, plača nemška vlada v markah po dnevnem ali dogovorjenem kurzu.

Vsi ostali stroški za okupacijske armade, se povrnejo v zlatih markah.

ODSTOP DRŽAVNE IMOVINE.

Države, katerim pripadajo deli nemškega ozemlja, stopijo v posest vse imovine in lastnine cesarstva in nemških držav in njihovih bivših suverenov, v kolikor leži imovina na odstopljenem ozemlju. Vrednost te imovine določi odškodninska komisija in to pripiše v dobro nemški vladi na račun svote odškodnine, katero mora Nemčija plačati. Izvzeta je od tega imovina v Alzaciji in Loreni, katero je Nemčija prevzela leta 1871 brez odškodnine, vsled česar se vrne tudi Franciji brez povračila. (Glej tozadevno točko nanašajočo se na Alzacijo - Loreno, odstavek III.)

Nasprotno bodo morale velesile, katerim se odstopijo nemška ozemlja v principu prevzeti plačilo dela dolga cesarstva in dolga one nemške države, kateri je odstopljeno ozemlje pripadalo, dela, kateri naj se določi. Te deleže bodo določila odškodninska komisija od celotne vsote dolga, kolika je bila 1. avgusta 1914.

Vendar je Francija oproščena obveznosti, prevzeti kakršnikoli del nemškega dolga v kolikor se tiče Alzacije Lotaringije, katere se je Nemčija 1871 polastila kot »proste vsakega dolga«.

Istotako Poljska ne bode prevzela nikake obveznosti za oni del dolga, o kojem bo Odškodninska komisija spoznala, da izvira iz odredbe nemške ali ruske vlade za nemško kolonizacijo v Poljski.

Kar se tiče bivših nemških ozemelj, ne izvzemši kolonij, opravljenih od mandatarja na podlagi člena 22 pogodbe o Zvezi narodov, ne bo nosilo niti ozemlje niti poverjena velesila nobenega dela dolga.

ZASTAVE IZ LETA 1870.

Nemčija bode povrnila francoske zastave ugrabljene v letih 1870—1871.

Odstavek X.

GOSPODARSKE DOLOČBE.

Gospodarske določbe, ki so razdeljene na sedem odstavkov, se nanašajo na:

a) Stipulacije glede trgovskih odnosov v bodočnosti bodisi glede režima carine, postopanja v plovi, metod konkurence ali pravic etabliranja, katerih se bodo posluževali v Nemčiji podaniki aliranih ali asociiranih sil.

b) Stipulacije glede pogodb konvencij in dogovorov gospodarskega značaja bodisi dolgov in pogodb pred vojno ali likvidacijskih in disponirajočih odredb, ki se nanašajo na privatno premoženje pravice in in interese ali glede režima industrijskega podjetja (patenti, varstvene znamke licence itd.).

TRGOVSKI ODNOSAJI.

Carinski režim.

Prvi odstavek, ki urejuje trgovske odnose, začena z določbami, nanašajočimi se na carinski režim.

Princip teh določb je, da se bo vsako pogodovanje, imuniteta ali privilegij bodisi direktni ali indirektni, ki jih bo Nemčija dovolila katerikoli aliranim ali asociiranim sil ali kak drugi deželi, nanašala na vse druge alirane ali asociirane sile.

jah, kar se tiče nazivanja izvora vina in alkoholnih pijač.

Pravica etabliranja v Nemčiji

Pravica etabliranja v Nemčiji za alirane in asociirane podanike, ki je predmet specialnega poglavja, sloni na principu naroda, ki uživa največje pogodovanje, kar se tiče izvrševanja ročdelstva in obrti, trgovine in industrije in (sloni) na principu narodnega stopanja, kar se tiče katerikoli bremen, taks, davkov ali omejitev, ki se nanašajo na osebe, premoženja, pravice ali interese.

Posebne določbe se nanašajo na varstvo, katerega bodo uživale te osebe, premoženja, pravice in interese namreč na prost dostop do sodišč in konzularno nastanitev. Slednjič so sprejete garancije proti dvojni narodnosti, ki jo je zakon »Delbruck« dovoljeval Nemcem v tujih državah.

Ako ni za posebne določbe določeno njih doba, imajo določbe, ki se nanašajo v prvem odstavku stalen značaj. Nekatere izmed njih veljajo za net. le. izjemni eventualno prolongacijo vsled določbe sveta Zveze narodov; nasprotno bodo druge po tem času nadalje v veljavi z dostavkom ali brez njega, s pogojem ali brez pogoja reciprocitete, kakor bo to zahteval poseben slučaj.

Gospodarske pogodbe

Odstavek II. se nanaša predvsem na vzpostavljene ali na razveljavljene gospodarskih pogodb, ki so bile poprej sklenjene med združenimi in zveznimi silami in Nemčijo, in našteva one izmed več stranskih pogodb, ki se bodo edino upotrebele v bodočnosti od teh sil v njih odnošajih z Nemčijo. Gotove posebne stipulacije določajo, spopolnijo ali spreminjajo nekatere od teh pogodb ali gotove točke teh pogodb.

Tako na pr. se zavazuje Nemčija, kar se tiče poštnih in telegrafskih konvencij, dovoliti sklepanja posebnih ugovorov po novih državah in se zaveže, pristati k vsaki novi konvenciji, ki bi se sklenila glede radiotelefrafije.

Pogodbe, sklenjene med eno združenih ali zveznih sil in Nemčijo so zopet predmet posebnega člena, ki pušča vsaki izmed združenih in zveznih sil v natančno določenih pogojih inicijativno glede vzpostavljanja teh pogodb in ki določa način postopanja.

Združene ali zvezne sile prisilijo Nemčijo, da prizna razveljavljenje vseh pogodb, dogovorov in sporazumov, ki jih je ona sklenila z Avstrijo, Bolgarijo in Turčijo po 1. avgustu 1914 in si zagotovijo prednosti iz pogodb, dogovorov ali sporazumov, sklenjenih med istimi sovražnimi silami in Nemčijo pred 1. avgustom 1914, kakor tudi onih, ki so bili sklenjeni med Nemčijo in nevtralnimi silami po 1. avgustu 1914.

Naposled so razveljavljene vse pogodbe, dogovori in sporazumi, ki jih je sklenila Nemčija pred in po 1. avgustu 1914 z Rusijo, vsako državo ali vlado, koje ozemlje je poprej tvorilo del Rusije, kakor tudi one, ki jih je Nemčija sklenila z Rumunijo.

Istotako so razveljavljene koncesije, privilegiji in prednosti kakršnekoli narave, ki jih je Nemčija ali njeni državljani zadobila po sili ali tekom vojaške okupacije po 1. avgustu 1914, od kake z Rusijo zvezane ali združene sile, in od vsake države ali vlade, koje ozemlje je poprej tvorilo del Rusije, — bodisi po pogodb dogovorov ali sporazumov, bodisi po kaki odredbi izhajajoči od kakršnekoli javne oblasti.

Bremena ali odškodnine, ki bi slučajno izhajale iz tega razveljavljanja, bodo naložena Nemčiji.

INDUSTRIJSKA IMOVINA

Vzpostavljene imovinskih pravice

Posebna kategorija privatnih interesov je ona pravic na industrijskih, literarnih ali umetniških imovinah. Pariška konvencija (1883) in Bernska konvencija (1886) vsebujejo temeljne določbe. Te konvencije postanejo zopet veljavne.

Pravice industrijske imovine glede katerih so tekom vojne vojujoče se države dopustile oškodovanja, so vzpostavljene in obnovljene. V vsakem slučaju pa je to vzpostavljeno ali to priznanje pravic podvrženo gotovim pridržkom, kar se tiče pravic nemških državljanov.

Izjeme

1.) Določbe, ukrenjene na podlagi vojnih zakonov v korist združenih in zveznih držav, ostanejo veljavne in ne pripuščajo nikake pritožbe od strani Nemčije ali njenih državljanov.

2.) Vsaka vlada združenih ali zvezniških držav si pridržuje možnost staviti pravicam na industrijsko literarno in umetniško imovino Nemcev, izvenzemski tovarniških ali trgovskih znamk, omejitev in zadržke, ki jih bo smatrala potrebnimi za potrebe narodne obrambe ali v javnem interesu ali v zasiguranje, da Nemčija izpolni obveznosti, katere si bo naložila v mirovni pogodbi. V ta namen bo vsaka vlada mogla ali izkoristiti sama te pravice, ali izstaviti dovoljenja za njih izkoriščanje, ali si pridržati nadzorstvo njih izkoriščanja.

3.) Razume se, da bodo pravice Nemcev, ki tvorijo del trgovskih fondov ali trgovskih in industrijskih podjetij, ki so bila ali ki bodo predmet likvidacije, sledile usodi teh trgovskih fondov ali podjetij.

Roki

Minimalni rok jednega leta počenši od pravomočnosti pogodbe bo dovoljen v vseh signatarnih državah za izpolnitev formalitet, za plačevanje pristojbin itd., odgovarjajoče postavljali vsake države glede varstva pravic in

industrijske imovine, ki so bile pridobljene do 1. avgusta 1914 ali glede dosege onih, ki bi se jih zahtevalo med vojno. Doba med 1. avgustom 1914 in pravomočnostjo pogodbe se ne bo vpoštevala v rokih, ki so določeni za začetek izkoriščanja patentov ali za porabo varnostnih znamk, in roki, ki niso potekali do 1. avgusta 1914 bodo podaljšani za dve leti po pravomočnosti pogodbe. Rok prireditelje, ki so bili določeni po konvenciji unije iz leta 1883, za depoziranje patentov, znamk ali načrtov, ki so krožili do 1. avgusta 1914, in onih, ki bi mogli začeti krožiti tekom vojne, bodo podaljšani za dobo šestih mesecev po pravomočnosti pogodbe, s pridržkom pravic tretjih posestnikov do bre vere.

Nobena pritožba se ne bo sprejela z jedne in druge strani glede industrijske, literarne ali umetniške imovine, zakonoredbe, ki bi se izvršile med vojno napovedjo in med pravomočnostjo pogodbe.

Pogodbe

Koncesijske pogodbe, sklenjene pred vojno med državljani združenih ali zvezniških držav in med nemškimi državljani bodo smatrane razveljavljenim, počenši z napovedjo vojne. Toda beneficijati takih pogodb bodo imeli pravico zahtevati tekom šestih mesecev novo koncesijo. V slučaju nespornosti do tozadevne določbe stavilo kompetentno sodišče združenih ali zvezniških držav, ako gre za pravice, dobljene pod postavdajo teh držav, ali mešano razsodišče, ako gre za pravice, pridobljene pod nemško postavdajo.

Vsote, ki so se morale plačati med vojno na podlagi pogodb ali konvencij, sklenjenih pred vojno, se bodo upoštevale kakor drugi dolgovi ali terjatve Nemcev.

Prebivalci ozemelj ločenih od Nemčije, bodo pridržali na vsem ostalem nemškem ozemlju popolno uživanje pravic, ki so jih posedovali na podlagi nemške postavdaje v času ločitve.

Služajnosti nacionalizacije

Ekonomična določila, ki naj bi uređila likvidacijo preteklosti in ugotovila istočasno za bodočnost sistem izmenjav, statut oseb in njih imovine, pravic interesov itd., bi ne bile popolne brez določbe, ki zabranjuje Nemčiji neizpolnitev njenih obveznosti pod pretežno nacionalizacije ali vsake druge slične odredbe. Sklenilo se je torej, da ne bo imela nemška vlada, ako se poda v mednarodno trgovino, v tem oziru nikakega prava, privilegija in imunitete suverenosti.

Privatna imovina in interesi

Trile odstavki gospodarskih določb so pridržani ureditvi vprašanja zasebne imovine in interesov v sovražnih deželah.

1.) Predvojni dolgovi. Direktno zveze med francoskimi upniki, ki bivalo v Franciji in nemškimi, ki bivalo v Nemčiji, so prepovedane v kolikor se nanašajo na plačilo predvojnih dolgov. Pod tem izrazom se razumejo ne samo dolgovi, izterljivi pred vojno, ampak tudi taki, ki so zapadli med vojno in ki izvirajo iz pogodb, sklenjenih pred vojno, kakor tudi kuponi državnih fondov.

Plačila se bodo efekturala s posredovanjem uradov za kompenzacijo in overovljenje, ki se bodo nastanili v vsaki državi in bodo sprejemali vsote, ki jih dolgujejo sonarodnjaki bivšim sovražnikom in plačevali one, ki jih ti poslednji dolgujejo sonarodnjakom.

Vlade bodo druga drugi odgovorne za plačevanje dolgov, ki so jih njih podaniki pripoznali in bodo zamogle za plačilo svojim podnikom pridržati si, karkoli bodo smatrali kot potrebno za riziko, stroške ali pravice komisije. Gori omenjena plačila se bodo efekturala v denarju interesirane alirane ali asociirane sile. Ako se mora dolg plačati v kakem drugem denarju, se mora operacija izvršiti v višini predvojnne valute, t. j. ali v višini valute, določene v pogodbi, ali v višini valute, ki je jednaka srednji višini telegrafskih prenosov v mesecu juliju 1914 med interesirano alirano ali asociirano silo in Nemčijo. V principu se bodo plačevali dolgovi, o katerih je govor, s 5% letnimi obrestmi, izvenzemski nasprotno določitve v pogodbah ali v kraljevem zakonu ali navadi. Ne glede na to bodo brezobrestne one svote dolžne kot dividende obrestni ali druga periodična plačila, ki predstavljajo obresti kapitala.

Težavnosti glede pripoznanja dolgov se bodo proučevale na podlagi skupnega postopanja Uradov za overovljenje in kompenzacijo obeh držav, ki bodo poskuševali spraviti med strankami. V slučaju needinosti bodo stvar predložene mešanemu Razsodišču, ki bodo odločilo kot zadnja instanca. Določbe, nameravane za plačilo predvojnih dolgov, na niso oblikovane za vse alirane ali asociirane države, ki morejo v času šestih mesecev, počenši od veljavnosti Pogodbe, naznaniti, ali žele, da se bo navedeno postopanje uporabljalo za plačilo predvojnih dolgov med njihovimi podniki in Nemci.

2.) Premoženja, pravice in interesi. Ta odstavek Pogodbe določuje predvsem nemudno razveljavljanje vseh izvanrednih vojnih odredb in vstavitev izvršljivih odredb v teku, kar se tiče premoženja, pravic in interesov aliranih ali asociiranih podnikov v Nemčiji.

Nasprotno pa si alirane ali asociirane sile pridržajo pravico zadržavanja in likvidacije premoženja, pravic in interesov nemških podnikov ali družb, katere oni nadzirajo na njih teritoriji, ali njihovih kolonijah, posestvih ali ozemljih pod njih protokolonom. Nemški po-

daniki bodo oškodovani od Nemčije glede te likvidacije ali tega zadržavanja.

V principu se bodo smatrala izvanredna vojna odredbe in izvršilne določbe ene ali druge strani, ki se tičejo sovražnih premoženj, kot definitivne in veljavne za vsacega. Toda alirani in asociirani podaniki imajo pravico do odškodnine za izgubo na svojih premoženjih, povzročeno po imenovanih odredbah; in tozadevna odškodnina se bodo morala kadarkoli bo to mogoče, poplačati s tem, da se bivšemu aliranemu imetniku njegovo premoženje povrne, ako to zahteva. Nemčija bo potem morala povrniti njegovo imovino prosto vseh bremen in služnostnih pravic, nastalih po likvidaciji in odškodnini vse tretje pravice, oškodovane vsled povrnitve. V slučaju, da se povrni na naravi ne bude efekturala, se bodo posestnikom pravic ali njihovim Vladi povrnilo dohodek likvidacije, kakor tudi vsa zadržavana premoženja v denarju. Ta povrnitev se nanaša istotako na postopanje, nameravano za plačilo dolgov, v kolikor se tiče držav, ki upravljajo to postopanje. Premoženje, pravice in interesi, povrnuti na podlagi pogodb, bodo postavljeni in vzdržani v Nemčiji v isti pravni situaciji, v kateri so se nahajali, na podlagi pred vojno veljavnih zakonov, premoženja, pravice in interesi nemških državljanov.

Ne more se izvršiti nikakega ukrepa, ki škoduje imovini, nanašajoči se na to premoženje, ako se ni istega ukrenilo glede nemškega premoženja in v tem slučaju se bo moralo plačati primerne odškodnine zavezniškemu lastniku.

3.) Pogodbe. Mirovna pogodba postavlja princip razveljavljanja pogodb, sklenjenih med osebami, med katerimi je bila trgovina pozneje prepovedana.

Kljub temu se je dovolilo važne spremembe glede tega principa. Tako n. pr. se ne bo uporabljala pri pogodbah, sklenjenih med Amerikanci, Brazilci in Japonci na eni strani, in Nemci na drugi strani; gotove kategorije pogodb tvorijo izjemo tega principa; naposled morejo vlade združenih in zvezniških držav v splošnem interesu izpolnitev pogodb, sklenjenih med kakim državljanom in med kakim Nemcem, toda v tem slučaju mora mešano razsodišče prisoditi odškodnino onemu delu, ki bi vsled spremembe trgovskih pogojev utrpel znatno škodo.

Pogodba vsebuje posebne določbe za različne kategorije pogodb, posebno za pozicije na vrednostnih in trgovskih borzah, za zastavne pogodbe, za trgovske efekte in za zavarovalne pogodbe.

4.) Zastaranje. Pogodba določa glede odnošajev med sovražniki odlog vseh rokov zastaranja, preključnih rokov in pravem postopanju; roki bodo počeli teči najpozneje tri mesece po pravomočnosti pogodbe.

Ako bi utrpel vsled neizpolnitve kak formalitete kak državljan združenih ali zvezniških držav kako škodo, mu bo dovolilo mešano razsodišče odškodnino. Ta odškodnina bo obstojala v tem, da se bo, čim bo to mogoče in praktično, vzpostavilo pravice, ki so bile oškodovane vsled izvršljivih določil.

5.) Razsodbe. Ako je bila med vojno izdana razsodba od nemškega sodišča proti aliranemu ali asociiranemu podniku in v instanci, kjer bi se le ta ne mogel braniti, bo aliranemu ali asociiranemu podniku dana možnost dobiti odškodnino, ki jo bo določilo mešano razsodišče.

6.) Mešano razsodišče. Pogodba določuje za ureditev vprašanj, ki se nanašajo na privatna premoženja, pravice in interese vzpostavitev mešanega razsodišča. Pogodba določuje natančnejši način sestave razsodišča in njega postopanje.

7.) To razsodišče, je izvenzemski služaj, katere mo omenljivi zgoraj, kompetentno za razsoditev vseh katerikoli sporov, ki se nanašajo na pogodbe, sklenjene pred vzpostavlo veljavnosti. Pogodbe med aliranimi ali asociiranimi in nemškimi podniki, vendar pa so izvenzemski spor, ki spadajo na podlagi zakonov aliranih ali asociiranih sil v kompetenco nacionalnih sodišč teh zadnjih sil.

Oddelek XI.

ZRAKOPLOVBA

Zrakoplovi aliranih ali asociiranih sil bodo uživali prostost nadleta in pristana na ozemlu in teritorialnih vodah Nemčije. Mogli bodo imeti pristop na letališčih, odprtih v Nemčiji, za nacionalni javni promet na podlagi enakih pravic z nemškimi zrakoplovi.

Oni v transitu proti tui državi bodo zamogli poleteti čez Nemčijo in njene teritorialne vode, ne da bi morali tam pristati.

Nemčija bo pripustila veljavnost dokumentov glede narodnosti pravice do zrakoplovne sposobnosti patentov in dovoljenj, izstavljenih ali priznanih od katerikoli aliranih in asociiranih sil. Zasigurala bo njihovim zrakoplovom v ožjedi notranjega trgovskega prometa postopanje kakor z narodom, ki uživa največje pogodovanje. Prilagodila se bodo ureditvi zrakoplovstva vzpostavljeni od omenjenih sil. Te obveznosti bodo ostale v veljavnosti do 1. januarja 1923., ako ne bo Nemčija pripuščena poprej Zvezi narodov, ali pooblaščen od aliranih ali asociiranih sil pridružiti se njihovim konvencijam glede zrakoplovstva.

Oddelek XII.

LUKE, VODNE CESTE IN ZELEZNICE

Svoboda tranzita prometa in plojbe.

Nemčija dovoljuje svobodni tranzit vseh običaj po vseh svojih železnikah

in vodnih cestah osebam trgovini, lažjam, vagonom itd. združenih alirancev ter jim dovoljuje iste udobnosti kakor svojim državljanom, izvenzemski carinskih in transitnih pravic. Obvezuje se, da bo zahtevala samo upravičene pristojbine.

Vzdrževala se bo vsakega vmešavanja v transitni promet izselencev ter ne bo dovolila paroplovnim družbam in sličnim organizacijam nobenega vpliva na ta promet. Pri vstopu in pri zapustitvi njenih meja ne bo delala razločka v postopanju z ozirom na provenjenco, namen, naravo, narodnost, pri načina transporta ali direktni zvezi. Dalje ne bo podvzela nobenih ukrepov (kombinirani ali drugi tarifi) za pospeševanje nemških luk na škodo združenih zaveznikov. Vojila bo prevoz vse trgovine po najkrajšem potu brez razločka izvora ali cilja po enakih pogojih kakor nemške izdelke. Pospeševala bo prevoz pokvarljivih živil, izvenzemski kabotažo, ne bo delala razločka v svojih lukah in vodnih cestah med svojo in plovo združenih zaveznikov.

Carinski, policijski in varnostni predpisi morajo biti opravičljivi in ne smejo po nepotrebnem ovirati prometa.

Vse svobodne cone, ki so obstojale že poprej v nemških lukah, se vzdržujejo. S tem pa ne bo pridobila nobene pravice nad importom in eksportom, temveč bo smela pobirati na temelju enakopravnosti samo pristojbine, ki bodo potrebne za vzdrževanje in izboljšanje luk in največ en promile od vrednosti statistično ugotovljenega maksimuma.

Skladišča morajo odgovarjati trgovskim potrebam. Blago, ki se porabi v prostih zonah, ni podvrženo obdačanju. Med državami se pri tem ne delajo razločka. Obdačanje pri vstopu ali zapustitvi meje med svobodnimi zonami in Nemčijo mora biti enako kakor na vseh ostalih nemških mejah.

Transit med svobodno zono in drugo državo preko Nemčije je prost vsake carinske ali transitne pristojbine; svoboda tega transita bo zajamčena.

Laba, Odra in Nijemen

Za mednarodne se proglašajo sledeče reke:

Laba s pritokom Vitava od Prage dalje;

Odra od pritoka Ope dalje;

Nijemen od mesta Grodno dalje, Dnava od Ulma dalje in vsi njeni stranski kanali in zalivi itd.

Načela svobodne plojbe se uporabljajo tudi pri teh Rekah. Nemške ladje ne bodo smele brez dovoljenja oskrbovati redni promet med dvema pristanoma ene izmed združenih zavezniških držav. Pristojbine bodo preračunane samo z ozirom na potrebo vzdrževanja in melioracij, vendar pa so obrežne države opravljene pobirati carinske pristojbine in podobne davke.

Splošni dogovor, ki kateremu bo pripuščena tudi Nemčija, bo uravnil vsa potrebna določila. Predno se ustanovi ta splošna komisija, upravlja te reke provizorična komisija po sledečih načelih:

Določitev pristojbin do višine potrebne za vzdrževanje melioracije.

Vzdrževanje obrežja

Priziv na Zvezo narodov v slučajih neporavnjanja in zanemarjanja del, ki so potrebna za plojbo.

Labo bo upravljala mednarodna komisija 10 članov (4 Nemci, 2 Čehoslovaki, 1 Anglež, 1 Francoz, 1 Italijan in 1 Belgijec); Odno mednarodna komisija 7 članov (1 Poljak, 1 Prus, 1 Čehoslovak, 1 Anglež, 1 Francoz, 1 Daneč in 1 Šved). Na zahtevo vsake izmed obrežnih držav se ustanovi za Nijem mednarodna komisija (po 1 zastopnik vsake obrežne države in 3 zastopniki drugih držav, katere določi Zveza narodov).

Vsi obstoječi dogovori in opravilni ki ostanejo provizorično v veljavi, ako ne nasprotujejo gorenjim dispozicijam.

Donava

Evropska donavska komisija se zopet vzpostavi, toda začasno samo iz zastopnikov Anglije, Francije, Italije in Rumunije. Zagoreni tok Donave se ustanavlja mednarodna komisija obstojeca iz dveh zastopnikov nemških obrežnih držav in po enega zastopnika državi, ki so zastopane v evropski donavski komisiji. Posebna določila bodo uredila vprašanje železnih vrat.

Nemčija mora odstopiti združenim zaveznikom vse remorkerje ladje in ostali rečni material na Dunavi, Labi, Odrji in Nijemenu. Množano odločilo razsodniki, katere delegira Amerika.

Ren in Moza

Dokler se ne ustanovi gorjomenjena generalna konvencija, se upravlja Ren po Manheimski konvenciji iz l. 1868 s pridržkom sprememb, ki jih bodo sklenile združene zavezniške države o tem predmetu z Nizozemsko. Nemčija se se obvezuje, da pristopi k vsem tem dogovorom.

Konvencijo bo zastopala komisija 19 članov: 1 predsednik imenovan od Francije, 2 Nizozemca, 4 Nemci, 4 Francozi, 2 Švicarji, 2 Angleži, 2 Italijani in 2 Belgijci. Na Renu so ladje vseh držav enakopravne.

Nemčija mora odstopiti Franciji: 1.) Remorkerje in ladje ali del nemških plovnih družb na Renu (kvoto določijo razsodniki deligrani od Amerike.)

2.) Naprave, dokke itd., katere ima Nemčija v luki Rotterdam oziroma doleži kapitala teh naprav (določeno od razsodnikov.)

Francija ima pravico, da dviga vodo iz Rena v svoje kanale in uporablja za namakanje in je upravičena izvršiti zato potrebna dela na nemškem bregu. Belgija ima isto pravico za namakanje kanala Ren-Mosa slasti v večjem delu, ki ga projektira in za interese

more Nemčija zagotoviti izvršitev v kolikor obsega njeno ozemlje. V odzku, kjer tvori Ren nemško - francosko mejo ima Francoska izključno pravico za izkoriščanje vodno električna energije.

Nemčija pritrjuje, da sme polnomočrenske komisije razliriti eventualno tudi na Moso in na del Rena med Baslom in Bodenskim jezerom (s pridržkom pritrdila Švice in Luksemburga.)

Uporaba luk po Čelko - slovaški republiki

Nemčija odstopa za dobo 99 let čelko - slovaški republiki v Hamburgu in Stetinu potrebni prostor za svobodno zono. Podrobnosti določi komisija treh članov (1 Nemec, Čeho - Slovak in 1 Anglež.)

Transporti po železnici

Dokler ne stopi v veljavo nova konvencija, ki bo nadomestila Bernsko konvencijo od 14. oktobra 1890, se Nemčija podvrže določilom te zadnje pogodbe.

Vsi transporti, ki prihajajo ali so namenjeni v zavezniške države, bodo uživali na nemških železnikah najugodnejše tarife, ki so veljavni za zadevne transporte.

Nemčija se zaveže uvesti direktna tarife.

Opremila bo v slučaju potrebe svoje vagonse središči, ki omogočajo uporabo sistema skupne zavora, ki ga uporabljajo aliranci.

RAZLIČNE DOLOČBE

Posebne določbe jamčijo, da bodo izročene v slučaju odstopitve ozemlja, železnice, ki se tam nahajajo, v dobrem stanju in z normalnim materijalom.

Nemčija bo tekom 25 let dovolila združenim in zveznim državam na njih stroške, zgraditi ali izboljšati na njenem ozemlju vezalne proge, ki jim bodo potrebne.

Ona sprejme v naprej eventualne odpoved konvencije Sv. Gotarda s dat. 13. oktobra 1909.

Tekom roka 25 let bodo mogla združene in zavezniške sile v celoti, zastopane v renski komisiji in v donavski komisiji, naložiti Nemčiji zgraditev vodne ceste Ren - Donava.

Spori, ki se bodo pojavili glede teh določb, bodo urejeni po Zvezi narodov. Zveza narodov bo mogla tekom petih let revidirati gotove točke in se za naslova.

V istem roku bo vsaka splošna pogodba, sklenjena med združenimi in zvezniškimi državami glede pristajniš, vodnih cest in železnic in odobrena po Zvezi narodov obvezna na Nemčijo.

POSEBNE DOLOČBE

Kleški kanal

Kleški kanal bo vedno prost in odprt tako za vojne ladje, kakor tudi za trgovske ladje vseh držav, ki se nahajajo v miru z Nemčijo.

Državlani, imetniki in lastniki vseh držav se bodo smatrali, kar se tiče uporabe prekopa, enakopravnimi. Premet bo prost, izvenzemski pravilniki določb, nanašajoči se na carinsko postajo, na zdravstvene odredbe, na izseljevanje ali priseljevanje, na kroženje prepevanelega blaga. Ladje, ki se bodo posluževale prekopa, bodo plačevale samo one pristojbine, ki so določene pri krivju stroškov vzdrževanja in izboljšanja.

Nakladanje in razkladanje, vkrčenje in izkrčenje se bo moglo izvršiti samo v pristaniščih, ki bodo določeni od Nemčije.

Nemčija mora zasigurati običajni dobri paroplovni razmer.

V slučaju krčenja teh določb in nesporazumjenja glede njih interpretacije se bo apeliralo na Jurisdikcijo Zveze narodov. Lokalna nemška oblast v Klešu bo kompetentna za razsodbo sporov v prvi instanci.

Oddelek XIII.

DELO

Permanentna organizacija, določena Zvezi narodov se bo počela s zasiguranjem fizičnega, moralnega in umstvenega blagostanja plačanih delavcev, kar je velike važnosti z internacionalnega stališča.

Kljub razlikam v klimi, običajih in navadah, ki otežujejo doseči nesporazumno absolutno jedinstvo v delavskih določbah, je že danes mogoče staviti gotove principe in metode, katere se bo moralo povsod uporabiti za ureditev pogojev dela.

Mi smo pridržali že poprej izrekojoja.

Oddelek XIV.

GARANCIJE

Garancije so izvršene v dveh oddelkih pogodb, v oddelkih V. in XIV. Te garancije se dele v šest kategorij:

1. Znižanje nemških vojaških, pomorskih in zračnih sil na razmerje, določeno po pogodbi.

2. Vzdrževanje nemških vojaških sil v zgoraj omenjenem obsegu.

3. Popolna demilitarizacija na levem bregu Rena in v pasu 50 km od desnem bregu.

4. Pravo preiskovanja dovoljen svetu Zveze narodov od strani Nemčije, kar se tiče vojaških odredb Nemčije.

ZNIZANJE NEMŠKIH SIL.

Številke, določene za to znižanje, so označene v oddelku V. Ta operacija se mora izvršiti v roku dveh mesecev pod nadzorstvom medzvezniških komisij.

Definitivno vojaško stanje Nemčije.

Osnovne določbe tega stanja se nahajajo istotako v oddelku V. Nemčija bo morala držati svojo armado na višini 100.000 mož, rekrutiranih izključno po prostovoljni službi 12 let, ona ne bo smela imeti niti zrakoplovstva, niti bankov, niti strupenih plinov in bo morala omejiti izdelovanje svojega materiala na določeno razmerje in na določene tovarne itd.

Slične določbe veljajo za mornarico.

Demilitarizacija levega brega Rena in 50 km na desnem bregu.

Poleg splošnih določb omejitve oboroževanja, nalaga pogodba Nemčiji posebne obveze, nanašajoče se na levi breg Rena in na pas 50 km na desnem bregu.

Prepovedano ji je tako na levem bregu, kakor tudi v pasu 50 km na levem bregu:

1. vzdrževati ali graditi utrdbe;

2. vzdrževati ali zbirati oborožene sile bodisi za stalno, bodisi samo začasno;

3. imeti vojaške manevre kakršnokoli narave si bodi.

4. obdržati kakršnokoli materialno olajšavo mobilizacije.

Pravo preiskovanja.

Toliko časa, kolikor časa bo pogodba veljavna, se Nemčija zavezuje, staviti se na razpolago za vsako preiskavo, ki bi jo svet Zveze narodov, sklepajoč z večino glasov, na zahtevo enega članov smatral potrebnim glede katerekoli si bodi določbe, nanašajoče se na vojaško stanje Nemčije.

Zasedenost levega renskega brega in mostišča.

Pravo zasedenosti in svrhu garancije izvršitve pogodbe je določeno sledeče:

1. Tekom 15 let po podpisu bo levi breg Rene in mostišča zaseden od združenih in zavezniških sil.

2. Ako Nemčija zvesto izpolnjuje določbe pogodb, se bo progresivno izpraznjevalo ozemlje, in sicer:

a) Po preteku petih let mostišče Köln in ozemlje levega brega na severni črte točke od holandske meje v vi-

šini reke Roer in končujoča se pri Renu pri izlizu reke Ahr.

b) Po preteku 10 let mostišče Koblenz in ozemlje levega brega severno črte, tekoče od sečišča nemške, holandske in belgijske meje in končujoča se pri Renu pri Bacharachu.

c) Po preteku 15 let mostišča Mainz in Köln in ostanek ozemlja levega brega.

3. Za vsak slučaj si pa zavezniške združene sile pridržujejo sledeče pravice:

a) Ako one po preteku 15 let ne bodo smatrale garancije proti neizgovornemu napadu od strani Nemčije za zadostne, se bo zakasnilo izpraznjenje.

b) Ako Nemčija preneha tekom ali po 15. letih izvrševati zvesto svoje obveznosti, bodo morale združene in zavezniške sile zopet zasedati v celoti ali deloma gori navedene pasove.

4. V nasprotnem slučaju pa, če bo Nemčija izvršila svoje obveznosti v celoti pred rokom 15 let, se bo moglo dovoliti, da se odstranijo združene zavezniške čete.

Okupacijski režim.

Vsa vprašanja, nanašajoča se na okupacijo, ki se ne nahajajo v predleži pogodb, se bodo uredila po eni ali

več poznejših pogodb, ki bodo imele isto veljavo in isti uspeh, kakor da bi bile vsebovane v predleži pogodb.

Oddatek XV.**Razna določila.**

Nemčija se zaveže priznati mirovne pogodbe in dopolnilne pogodbe, ki jih bodo združene in zavezniške sile sklenile s silami, ki so se borile na strani Nemčije, nadalje se ona zaveže odobriti določbe glede ozemelj nekdanje avstro-ogrske monarhije, kraljevine Bolgarske in turškega cesarstva, in priznati nove države v mejah, ki so jim na ta način določene.

Pogodbene stranke priznavajo, da znajo za pogodbo sklenjeno med Francosko in med njegovo visokostjo knezom Monaco dne 17. julija 1918.

One dovolijo, da ima ako poznejše določbe ne predpisujejo kaj drugega, predsednik vsake komisije, ki je določena po predleži pogodb, pravico odrediti drugo glasovanje v slučaju deljenja glasov. Posebna odredba specifična pogoje, pod katerimi bodo obdržali posestva nemških krščanskih verskih misij, nahajajoča se v ozemlju poverjenem vladam zaveznikov, značaj misije, ne da bi se s tem škodovalo

pravo nadzorstvo omenjenih vlad nad voditelji teh misij.

S pridržkom določb predležeče pogodbe se Nemčija zaveže, da ne bo zahtevala nikakega denarja za kako dejanje, ki so je izvršile pred pravomočnostjo pogodb, od združenih ali zavezniških sil ali onih, ki so samo prelomili diplomatske zveze z njo.

Ona akceptira vsako razsodbo glede nemškega blaga in nemških ladij, izrečeno od katerega sodišča za pomorsko prizo zvezanih in združenih sil, ki si pridružujejo pravico examinirati vse odloke nemških sodišč za pomorsko prizo.

Ratifikacije se bodo polagale v Parizu in se bo omogočilo silam izven Evrope, da naznanijo njih ratifikacijo po njihovem diplomatičnem zastopniku v Parizu.

Potem ko bo pogodba ratificirana od Nemčije na eni strani in od treh združenih in zavezniških velesil na drugi strani, bode postala pogodba veljavna za pogodbene stranke, ki jo bodo ratificirale in ta datum bode služil za podlago preračunavanja rokov navedenih v pogodb.

V vsakem pogledu bode pogodba postala pravoveljna za vsako silo z datumom položitve svoje ratifikacije.

Večja množina vret za oglice se kupi Ponudbe na pr. St. Nar. pod „Vreče/5264“. 5264

Salonska obleka, skoro nova se proda. Ogleda se pri Ivan Kret, Dunajska cesta 8, dvorišče II. 5304

Vrtač množina snih gob po najvišji ceni. Cenj. ponudbe na Franjo Molan, Celje. 5242

Pisarni stroj, najboljši sestava, sasma nov ili malo rabljen želim kupiti. Ponudbe tvciti Schwarze drug, Zagreb, Preradovičeva I. 3347

Proda se ceno nekaj dobro ohranjene civilne moške obleke. Se predvojni blago. — Polzve se pri pr. St. Naroda. 5280

Tesarji kakor tudi več učencev se sprejmejo proti dobremu plačilu v trajno delo. Anton Steiner, mestni tesarški mojster, Ljubljana, Jernova ulica št. 13 4844

Damski kostum fin in nenošen za K 1200.—, kakor več parov dobro ohranjenih damskih čevljev, se proda. Naslov pove upravništvu Slov. Naroda. 5286

Učiteljica vzgojiteljica želi primerne mesto k boljši družini izven Ljubljane. Pogoj dobra prehrana. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Rada/5280“. 5290

Posrtni zaslužek za zmožno gđc., slovensko in nemško, z lepo pisavo. Delavne ure 5—6 na teden po dogovoru. Samo resne ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Pomoč/5280“. 5293

Resna ženitna ponudba! Dobro situirana vdova brez otrok v 35 letih, želi znanja za svrhu takojšnje možitve z gospodom, gradnikom ali trgovcem sorazmerne stajnosti. Glavni pogoj zdravje in plemenito srce. Le resne ponudbe event. s sliko pod štifro: „Reta/5221 na uprav. Slovenskega Naroda do konca maja. 5221

V delo se sprejme takoj proti dobri plači več tesarjev, stavbenih mizarjev, kolarjev, zidarjev, kleparjev, koscev. Zglašiti se je pri „Državni posredovalnici za delo“ v Ljubljani, Gradbena št. 4.

! SVETLA !

Materialje, žarnice, elektrotehnični predmeti, (izdelek svetovne slovenske tvornice.) Generalna reprezentanca za en gros v kraljestvu SHS

JANKO POGACAR, ZAGREB, 1882

časno Ljubljana, Hirska ulica št. 29/1.

Trgovina J. DAVID & drug Trgovina 5304, Svica

== Izvoz za Srbijo, Hrvatsko in Slovenijo. ==

Čipke, vezanine, trakovi za čevlje, nogavice, čevlji, robci, gumbi za klopalki, kotlona, kokolada, mli, olje, čaj, hranilne konzerve itd. po ugodnih cenah. — Brzjavni naslov: „Davis“. — Telefon 63—95. — Potniki, vpeljeni in delavci, se iščejo povsod, kjer se trdita ni zastopana.

Svim gradskim aprovizacionalnim odborima.

Gospodarsko društvo kao zadruga Proizvodni odsjek u Vukovaru želi proizvod svojih članova kao pšenicu, kukuruz, zob, (oves) ječam, pasulj, (rižo) mošt, vino i t. d. prodavati izravno samo gore navedenim odborima, stoga poziva sve odbore, da si svoje potrebe kod nas kupi.

Kako smo u stanju naš proizvod uvijek už umjerenije cijene dati, negoli trgovci, pozivamo odbore svoje naružbe samo nama javiti.

Za sada imamo još na zalih: do 4 vagona pšenice, 30 vagona kukuraza, do 20 mct. pasulja (fižila).

Selce pri Crikvenici, Hrvatsko Primorje

HOTEL „ROKAN“

z vlastitim morskim, solčnim in peščnim kopališčem stoji se 1. junija t. l. zopet v proget. — Izberna domaća kuhinja. — Privatna stanovanja. — Cene zmerno. — Pojasnila daje: obilno poglavarstvo ali pa hotelir Karol Dovožar.

Koštni stroj in obračevalac dobro ohranjen, napr. prodaj pri Iv. Oblak, Vrhnika št. 1. 5250

Proda se fina banja za kopanje in krojaški šivalni stroj. Naslov pove upr. St. Nar. 5294

Dobro izvežbanega poštenega kočijaza iščemo k paru lepih konj. Naslov pove upr. St. Naroda. 5269

Dobre krojaške pomočnice sprejme takoj Jos. Rejla, Ljubljana, Franca Ježica cesta 3. 5179

Pisalna miza, še dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe na Anes-Eno ekspedicijsko Al. Matelli, Ljubljana, Kongresni trg. 3. 5301

Positen učencev, zdrav in krepak, se sprejme v trgovini z vstopom v pisarno. Gre tudi na deželo. Naslov pove upr. Slovenskega Naroda. 5273

Absolvent slov. trg. šole v Ljubljani išče primerne službe v kakik trgovini z vstopom v pisarno. Gre tudi na deželo. Naslov pove upr. Slovenskega Naroda. 5284

Za mesarje ali gostilničarje! Velika ledna omara se proda za K 900.— Ogleda se med 10. in 12. uro. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 5291

Soba se odda takoj solidnemu gospodu. Opremljena lepo, elektr. razsvetljava in poseben vhod. Ponudbe z navedbo polkica in cene pod „Tahaj/5283“ na uprav. Slovenskega Naroda. 5293

Novi tečaj za stenografijo, strojeptis, pravopis in trgovsko pismo, računstvo in navadno knjigovodstvo, dvojno in američansko knjigovodstvo, lepopis, slovenski in nemški jezik, pričnejo 2. junija 1919 in trajajo 4 mesece. Prospekti brezplačno. Zasebno učilišče Legat v Mariboru, Vetrinjska ulica 17, I. 5223

Ženitna ponudba! Inteligentna vdova v 40 letih s pohištvo in lepimi stvarmi bi rada do broščenega starega gospoda od 50—70 let, kateri bi potreboval prido in dobro ženo. Pisma pod „Inteligentna/5300“ na uprav. Slov. Naroda. 5300

Vzgojiteljica katere bi zraven tudi hišna dela se išče k 4 letni deklici. Prednost imajo gospodične, katere znajo šivati. Ponudbe z zahtevo plače na Meta Sulzer, Letni p. Rečica ob Paki, Savinjska dolina. 5299

Pisarniška moč zmožna slovenske korespondence, knjigovodstva, strojeptisa in nemščine, se sprejme na veleposredstvu v Sloveniji. Praksa v lezni trgovini daje prednost. Ženske moči niso izključene. Plača in nastop po dogovoru. Predpogoj: Slovenec. Ponudbe do 28. maja pod „Veleposredstvo/5276“ na uprav. Slov. Naroda. 5276

Preprodajalki! Kremo za čevlje, vasilino za čevlje, cigaretni papir, cigaretno tulčice, pisarniški papir v mapah, isto toaletno mli in drugo blago dobite pri

Mahler i Oplatka agentumi i komisionalni posao Zagreb, Jelačićev trg 28 (poleg Narodne kavarne).

Vino slivovko, rum itd. nudim po najnižjih cenah

Kupujem suhe gobe in dobre vreče.

M. RANT, KRANJ.

Kupujem:

smrekovo lubje čreslo, les za jame.

Presim ponudbe s strojno ceno!

Vinko Vahit, Zatec pri Celju.

Trgovci, Pozor!

Nudim brezobvezno dokler zaloga: in 66%, jednato mli v kosih po 500 gr. oo K 820 za komad. la. 66%, mli o za brnie v kosih po 100 gr. po K 260 za komad. la. 50%, toaletno mli v kosih po 100 gr. do K 2— za komad. Naročila od 5 kg narej se izvršijo eio ro razvzetju in plačilu narej. Franci Gost, vabogovna Vrnika pri Celju. 5285

zidarjev in delavcev ozir. zid. akordanta za dela v Ljubljani ali Trbovljah. Za hrano in stanovanje je prekrbljeno. Zglašiti se je osebno ali pismeno pri Stavbeni tvrd ki Ivan Ogria, Ljubljana, Grabrjeva nabrežje št. 2. 5057

stojeci uti skoraj novi, male rabljeni z dobrega in močnega lesa z opako kriti blizo postaje Gleding na južni železnični staeniku. Ima sta 10 m. 21 metrov dolga, 18 1/2 metrov na eni strani, 10 metrov na drugi strani široka. Streha ima 30 parov špirovcev, 25 stebrov po 3 m visokih. V tej uti se je samo 8 krat opetila žuiga in je postojilno 30 tona v stani postojalo vidno opetila. — Brzjavni ali je 12 1/2 m dolga, 6 1/2 m široka, ima 8 hrastovih stebrov, okoli 22 m visokih, z opako krita, ima 18 parov špirovcev, in je okoli z deskami obita. Pojasnila daje tehnični Fran Karla v št. 28 pri Jelačičevih. 5277

Vina la po vagonih in najnižjih cenah prodaja M. Pippan, d. z. o. z. v Mariboru. 5275

Dobro ohranjene citre in kitara se proda v Zankovi ulici 3/II. Dr. Valentin 5288

Več krojaških pomočnikov za veliko delo se takoj sprejme. Vpraša se pri tvrdki Gost, Mestni trg št. 19. 5253

Loža I. reda se odda za predstavu „Evelina“ dne 21. t. m. Poizve se v Frančiškanski ulici št. 4. pritličje desno. 5308

Gospodična, katere bi podučevala nemščino in francosščino se sprejme k dvema otrokoma. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 5298

Isče se mlada, priprosta kuharica, ki bi imela veselje do perutnine. Hrana in plača dobra. Naslov pove upr. St. Naroda. 5270

Sprejme se več mizarških pomočnikov s hrano in stanovanjem ter dobro plačo. Zglašiti se je osebno ali pismeno pri Fran Karstler, paraa žaga in mizarstvo Litija. 5219

Zamenjata se 2 meblorani sobi na Slovenskem trgu z elektr. razsvetljavo in posebnim vvhodom za 2—3 sobe ev. nemeblor. s posebnim vvhodom v sredini mesta proti odškodnini. Ponudbe na upravništvu Slov. Naroda pod „Zamena/5305“. 5290

Iščem dobro žensko osebo, ki bi bila kuharica in opravljati hišne in vrtno posle s še jedno devojko. Stan in dobra oskrba. Plača po dogovoru. Ponudbe Dr. J. Sediča kotarskem tještiku Grabišopolje (Hrvatska). 5256

Ženitna ponudba! Inteligentna vdova v 40 letih s pohištvo in lepimi stvarmi bi rada do broščenega starega gospoda od 50—70 let, kateri bi potreboval prido in dobro ženo. Pisma pod „Inteligentna/5300“ na uprav. Slov. Naroda. 5300

Vzgojiteljica katere bi zraven tudi hišna dela se išče k 4 letni deklici. Prednost imajo gospodične, katere znajo šivati. Ponudbe z zahtevo plače na Meta Sulzer, Letni p. Rečica ob Paki, Savinjska dolina. 5299

Pisarniška moč zmožna slovenske korespondence, knjigovodstva, strojeptisa in nemščine, se sprejme na veleposredstvu v Sloveniji. Praksa v lezni trgovini daje prednost. Ženske moči niso izključene. Plača in nastop po dogovoru. Predpogoj: Slovenec. Ponudbe do 28. maja pod „Veleposredstvo/5276“ na uprav. Slov. Naroda. 5276

Preprodajalki! Kremo za čevlje, vasilino za čevlje, cigaretni papir, cigaretno tulčice, pisarniški papir v mapah, isto toaletno mli in drugo blago dobite pri

Mahler i Oplatka agentumi i komisionalni posao Zagreb, Jelačićev trg 28 (poleg Narodne kavarne).

Vino slivovko, rum itd. nudim po najnižjih cenah

Kupujem suhe gobe in dobre vreče.

M. RANT, KRANJ.

Kupujem:

smrekovo lubje čreslo, les za jame.

Presim ponudbe s strojno ceno!

Vinko Vahit, Zatec pri Celju.

Trgovci, Pozor!

Nudim brezobvezno dokler zaloga: in 66%, jednato mli v kosih po 500 gr. oo K 820 za komad. la. 66%, mli o za brnie v kosih po 100 gr. po K 260 za komad. la. 50%, toaletno mli v kosih po 100 gr. do K 2— za komad. Naročila od 5 kg narej se izvršijo eio ro razvzetju in plačilu narej. Franci Gost, vabogovna Vrnika pri Celju. 5285

zidarjev in delavcev ozir. zid. akordanta za dela v Ljubljani ali Trbovljah. Za hrano in stanovanje je prekrbljeno. Zglašiti se je osebno ali pismeno pri Stavbeni tvrd ki Ivan Ogria, Ljubljana, Grabrjeva nabrežje št. 2. 5057

stojeci uti skoraj novi, male rabljeni z dobrega in močnega lesa z opako kriti blizo postaje Gleding na južni železnični staeniku. Ima sta 10 m. 21 metrov dolga, 18 1/2 metrov na eni strani, 10 metrov na drugi strani široka. Streha ima 30 parov špirovcev, 25 stebrov po 3 m visokih. V tej uti se je samo 8 krat opetila žuiga in je postojilno 30 tona v stani postojalo vidno opetila. — Brzjavni ali je 12 1/2 m dolga, 6 1/2 m široka, ima 8 hrastovih stebrov, okoli 22 m visokih, z opako krita, ima 18 parov špirovcev, in je okoli z deskami obita. Pojasnila daje tehnični Fran Karla v št. 28 pri Jelačičevih. 5277

Motorno kolo, kompletno, se proda. Ogleda se Linhartova ulica št. 4. 5289

Kupi se velika železna blaga na z dvojnimi vrati (Fügetüre). Ponudbe na poštni predal 166. 5282

Dva fina žiknata modroca za v posteljo sta na prodaj. Pogledata se lahko dopoldne v Krejski ulici št. 1/II. 5252

1000 kron nagrade kdor presrbi do 1. avgusta stanovanje s pritlikinami v mestu. Ponudbe pod „Prvi avgust/5305“ na uprav. Slov. Naroda. 5305

Sveža jajca v originalnih zabojih po 1440 komadov prodaja po 70 vinarjev 1 komad pri osebnem prevzemanju ali plačilo naprej Em. Suppanz, Rogatec Sp. Štajerska. 3411

Dva vrtilna mojstra k večjemu vrtilnemu aparatu „Rapid“ z električnim pogonom, se iščejo. Spričevala potrebna, plača po dogovoru. — Štetijski prometopis A. Jakli, Krmeji, Dolcajaka. 5267

Sprejmeta se proti dobri plači dva pomočnika za delo pri strojih. Hrana in stanovanje imata lahko pri mojstru. Strojne mizarstvo Andrej Kregar, Vižmarje št. VI. 5080

Kupim več dobro ohranjenih motornih koles, avtomobilov in novo postavljeno vsake vrste za kola, motorje in avtomobile. — Pijancje. Sečenbergovala ulica 6. 4273

Kupi se takoj več vagonov obeljenega jamskega lesa, premer 10—25 cm, dolgost 1.5 m naprej, kakor tudi krajinski. Cene se razumevajo 1 m³ postavljen na postajo Brežice. Podjetje premogovnika S. Marjanovič, Globokot, Brežice. 5274

Kontorist vojašnice prost, z večletno več slov. nemške in italijanske korespondence, išče kjerkoli mesto kot kontorist, skladiščnik ali potnik. — Ponudbe pod „Zanesljiva moč/5297“ na uprav. Slov. Naroda. 5297

Žentev! Trgovski sotrudnik s nekaj premoženjem se želi seznaniti z gospodično ali vdovo od 25 do 32 let, trgovsko izobraženo. Prednost imajo one, ki imajo že dobro vpeljano trgovino. Ponudbe prosim še mogoče s sliko, na uoravništvu Slovenskega Naroda pod „Jugoslavna/5285“. 5274

Preprodajalki! Kremo za čevlje, vasilino za čevlje, cigaretni papir, cigaretno tulčice, pisarniški papir v mapah, isto toaletno mli in drugo blago dobite pri

Mahler i Oplatka agentumi i komisionalni posao Zagreb, Jelačićev trg 28 (poleg Narodne kavarne).

Vino slivovko, rum itd. nudim po najnižjih cenah

Kupujem suhe gobe in dobre vreče.

M. RANT, KRANJ.

Kupujem:

smrekovo lubje čreslo, les za jame.

Presim ponudbe s strojno ceno!

Vinko Vahit, Zatec pri Celju.

Trgovci, Pozor!

Nudim brezobvezno dokler zaloga: in 66%, jednato mli v kosih po 500 gr. oo K 820 za komad. la. 66%, mli o za brnie v kosih po 100 gr. po K 260 za komad. la. 50%, toaletno mli v kosih po 100 gr. do K 2— za komad. Naročila od 5 kg narej se izvršijo eio ro razvzetju in plačilu narej. Franci Gost, vabogovna Vrnika pri Celju. 5285